

ZVONČEK

* * *
1939

Dolga bo zima,
hladna in stroga,
toda ne boj se,
ptička uboga!
Kadar bo mamica
kruha mi dala,
vselej bom tebi
drobtinic nastlala...

LETNIK XL

9-10

VSEBINA DEVETEGA IN DESETEGA ZVEZKA

STRAN

1. P. Karlin (po češki narodni): Parkelj hodi od hiše do hiše. Pesem	193
2. Vinko Bitenc: Uporni parkeljni in sveti Miklavž. Ilustriral Mirko Šubic	194
3. Kako je smrečica postala božično drevesce. Norveška pravljica	197
4. Cicek na gramofonu. Šaljivka v podobah in stihih	199
5. Božična zgodba	200
6. Franjo Čiček: Prigode palčka Bobka. Ilustriral Francè Podrekar	201
7. B. Cerar: Zaklad	205
8. Ivan Razpotnik: Skrivnost zelene jame. Čudoviti doživljaji dveh dečkov	207
9. Igorjev Sveti večer. Pesmica	211
10. L. M. Škerjanc: November. Skladbica za klavir	212
11. L. M. Škerjanc: December. Skladbica za klavir	213
12. Ina Slokanova: Božična legenda	214
13. Prismojeni Etaro. Japonska pravljica	218
14. Modri pastirček	221
15. Snežil! Zimska pravljica	221
16. Mladi risar	223
17. Za spretne roke. Indijanski nakit in tomahavk	223
18. Anton Debeljak: Trije gavrani. Legenda s severa	224
19. Manica Komanova: Danček in ptički	226
20. Pisma Zvončkarjev gospodu Doropoljskemu	227
21. Iz mladih peres. Stanko Pakič; Lokomotiva Ana Požarjeva: Sv. Miklavžu	227
22. Zastavice za brihtne glavice	Tretja stran ovitka
23. Stric Matic s košem novic	Četrta stran ovitka

Naš „Zvonček“ vrši važno narodno - obrambno poslanstvo. — Prejema ga slovenska mladina po vsem svetu. — Zato podpirajmo njegova prizadevanja s točnim plačevanjem naročnine in z darovi v „Zvončkov sklad“!

POKAŽITE IN PRIPOROČAJTE »ZVONČEK« SVOJIM ZNANCEM! NABIRAJTE PRIDNO LIŠTU NOVIH NAROČNIKOV! ČIM VEČJI BO KROG ZVONČKARJEV, TEM LEPŠA IN OBSEŽNEJŠA BO VSEBINA NAŠEGA LISTA!

»ZVONČEK« izhaja v zvezkih vsak mesec (razen julija in avgusta) in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 din, za pol leta 15 din, za tretjino leta 10 din

POSAMEZNI ZVEZKI SO PO 3 DIN

Uprava in uredništvo »ZVONČKA« sta v Ljubljani, Krakovski nasip 22. Rešitev ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 14 dni po odpravi vsakega zvezka

Glavni in odgovorni urednik: DR. PAVEL KARLIN

List izdaja in zalaga KONZORCIJ »ZVONČKA«, ki mu načelujeta Nilka Potočnikova in Engelbert L. Gangl

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Štrukelj)

LIST S PODOBAMI ZA MLADINO

Leto XL

*

December 1939

*

Štev. 9-10

Parkelj hodi od hiše do hiše

*Po vsej vasi koledujem,
s sabo nosim prazno vrečo,
kdor do vrha jo napolni,
bo doživel samo srečo,
kdor samo do polovice,
bo prišel za kazen v více,
kdor napolni je četrt,
bo v peklenškem ognju ocvrt,
kdor pa nič ne da mi v njo,
naj le čaka, kaj še bo!*

Po češki narodni

P. Karlin

Uporni parkeljni in sveti Miklavž

Menda se v peklu še nikoli ni primerilo kaj takega. Pomislite, Satan, poglavar vseh vragov in parkeljnov, je tik pred Miklavževim večerom proglasil splošen upor.

To se pravi z drugimi besedami, da se je poglavar Satan prav resno začel protiviti povelju samega svetega Miklavža, ki mu je zapovedal, naj pripravi armado parkeljnov za pohod na zemljo.

S tem naročilom je namreč sveti Miklavž poslal v pekel svojega služabnika.

Toda peklenščki so mu pred nosom zaprli vrata in poglavar Satan je kar skozi zaprta vrata zarjul:

»Letos ne bo nič; ne maramo več z Miklavžem na zemljo, zato ker nam lani osorej še tistega Jakca kilavega ni bil privoščil!«

No, poslanec svetega Miklavža, ogorčen da nikoli tega, se je vrnil in sporočil svojemu gospodu kako in kaj.

Svetemu Miklavžu se je za trenutek stemnil obraz, potem se je pa zamislil.

»Kako je rekel gospod Satan? Jakca, nekega Jakca, da mu nisem privoščil? Jakec, Jakec... Jakcev je na tisoče, čigav Jakec naj bi to bil? Oh, nemara tisti — ne morem se spomniti imena; prinesi mi knjige, služabnik.«

Kodrolasi angel s sinjimi očmi je odšel in se kmalu vrnil z dvema

knjigama. Ena je bila zlata, z bleščečo srebrno obrezo, druga pa navadna črna.

Najprej so odprli zlato knjigo; tam je bilo vpisanih med drugimi imeni več Jakcev, a pravega bržkone ni bilo, zakaj sveti Miklavž je zmajal s svojo častitljivo belo brado in velel zapreti knjigo.

»Zdaj sem se pa spomnil!« je kar nenadno vzkliknil dobrotnik otrok. »Baharjev Jakec je, iz Grabna, precej poreden in neubogljiv deček. Le poglejmo!«

Odprli so črno knjigo in sveti Miklavž je takoj na tretji strani našel Jakčevo ime. Nasmehnil se je in dejal:

»Zaradi tegale dečka se torej jezijo v peklu? Glejte no! Lansko leto sem otel Jakca, ki je milo jokal in zatrjeval, da se bo poboljšal, iz krempljev parklja, ki ga je hotel pobasati v koš. Zdaj pa pravijo, da jim dečka nisem privoščil. To bo nesporazum, gospoda, nesporazum, ki se mora odstraniti. Eden izmed vas mora znova v pekel. Kdo se javi prostovoljno?«

Angeli - služabniki so se spogledovali, a javil se ni nobeden.

»Tudi prav,« se je dobrohotno namuzal sveti Miklavž. »Bom pa najprej brezžično vprašal gospoda Satana. Stvar je nujna, ker to vendar ne gre, da bi brez spremstva parkeljnov hodili na zemljo.«

Brezžična brzjavka v pekel je bila takoj oddana in čez nekaj minut je prišel kratek odgovor:

— Se ne pogajam; Satan, poglavar pekla. —

A sveti Miklavž še ni obupal.

»Če ne bo šlo drugače,« je dejal svojim služabnikom, »poskusimo

z zvijačo. Eden izmed vas naj se napravi za berača in naj skuša priti v pekel. Nemara se mu posreči pregovoriti Satana, da prekliče svoj sklep.«

ne sprejemajo v peklu; dobro, jim pa pošljemo bogatina, bomo le videli, če bo on kaj opravil.«

In spet se je eden izmed služabnikov Miklavževih spremenil v lepo

In res se je najpogumnejši izpremenil v starega, razcapanega berača in se odpravil na pot.

Prišedši pred pekel, se je nemalo začudil, ko je našel vhod zaprt in zastražen.

Dva režeča se vruga z dolgimi jeziki sta stala na vsaki strani vhoda in vihtela žareče vile po zraku.

»Rad bi govoril z gospodom Satanom,« je del berač in se nekoliko približal vhodu.

A vruga sta zatulila, kakor le kaj:

»Beračev ne potrebujemo v peklu!«

Miklavžev služabnik se je prestrašil in odhitel naravnost nazaj v nebesa.

»Torej tako,« se je nekoliko hudoval sveti Miklavž; »beračev niti

oblečenega bogatega gospoda, ki se je nemudoma odpravil pred pekel.

In glej čudo!

Zdaj so bila vrata pekla odprta na stežaj, o straži pred vhodom pa ni bilo ne duha ne sluha in bogatin je brez sleherne težave vkorakal v pekel.

Tam so se mu vrugi in parkeljni priklanjali do tal, se priliznjeno pačili in ga vedli pred samega poglavarja.

Gospod Satan je udobno sedel v ognjenem naslonjaču in strahovito zehal.

Njegova žena, gospa Satanela, pa je v krogu malih vragcev uganjala norčije in učila svoje nadobudne sinove, kako se pači, kremži in kaže jezik.

Ko so zagledali bogato opravljene-
nega tujca, so se vsi skupaj stra-
šansko zapačili.

To je namreč peklenški pozdrav.

»Kaj pa želite, gospod?« je nago-
voril Satan preoblečenega poslanca
Miklavževega.

»Važne stvari ti imam sporočiti,
poglavar,« je odgovoril ta. »Slišal
sem namreč, da se letos tvoji pod-
ložni ne nameravajo udeležiti Mi-
klavževega obhoda po zemlji. Ali
res ne in zakaj?«

»Res ne!« je zarjul Satan. »Sicer
pa — kaj vam to mar?«

»Meni ne, pač pa svetemu Mi-
klavžu, ki me pošilja, da bi posre-
doval med njim in teboj.«

Satan je nezaupljivo buljil v tuj-
ca, iz oči so mu švigali rdeči pla-
meni.

»Koliko pa plačate, gospod,« se
je naenkrat prav priliznjeno pri-
hulil Satan. »Koliko duš mi oblju-
bite, pa bom poslal parkeljnov na
zemljo, kolikor boste hoteli.«

»Nobene — ker jaz sem sam po-
slanec svetega Miklavža!«

Pri teh besedah je gospod dvig-
nil roki in sredi peklenške dvorane
je nenadno stal angel v vsej svoji
bleščeči svetlobi.

Satan, Satanela, vragci in še dru-
gi peklenščki, ki so bili navzočni,
so zarjuli in se poskrili po kotih,
zakaj pred bitjem iz nebes postane
vrag brez volje in brez moči.

»Premagal si me!« je siknil Satan.
»Naj bo; poslal bom parkeljne Mi-
klavžu; ampak Baharjev Jakec bo
moj, to si naj Miklavž zapomnil!«

Poglavar pekla je zažvižgal in od
vseh strani so hiteli v dvorano pe-
klenščki: vragi in parkeljni. (Vragi

so namreč za službo v peklu, med-
tem ko parkeljni pobirajo na Mi-
klavževo poredne otroke v koš.)

Ko je bila cela truma parkeljnov
zbrana, je poglavar zapovedal:

»Letos bodite neizprosní in vsa-
kega paglavca, ki bo zrel za pekel,
pobašite v koš. Posebno pa ne po-
zabite na Baharjevega Jakca, ki je
najbrž še bolj potreben pekla, ka-
kor je bil lani. Pojdite torej!«

Zarjuli, zatulili so parkeljni in se
zakadili proti izhodu na zemljo.

Miklavžev poslanec, angel-boga-
tin pa se je medtem tiho umaknil
in splaval domov, poročat svojemu
gospodu...

*

Po vasi se je razlegalo zdaj tu-
ljenje, vpitje in jok, pa spet zvonč-
kanje, molitev in smeh.

Od hiše do hiše se je pomikal
sprevod svetega Miklavža z angeli
in parkeljni. Povsod je bila luč,
otroci so se zbirali okrog peči in
molili.

Baharjev Jakec je tudi — molil.
Še nikoli tako kakor letos, ker je
bil lani okusil sladkost parkljevega
koša.

Pa tudi sicer se je Jakec pobolj-
šal; rajši se uči, ne kaže vsakemu
jezika in fige, se iz šole grede ne
pretepa s tovariši — sploh je po-
stal priden in že skoraj pameten
deček. Ampak to je pa sklenil že
pred enim tednom, da Miklavževe
škofovske palice ne bo poljubil in
je ne bo.

Ko je torej nocoj klečal pred
Miklavžem in molil ter so pred dur-
mi zdaj pa zdaj zarjuli parkeljni,
je Jakec ves trepetal. Ampak palice
pa le ni hotel poljubiti.

»Jakec, še enkrat ti rečem — poljubi palico,« je skoraj prosil sveti Miklavž.

A Jakec ne in ne.

Tedajci so vdrli parkeljni v sobo. Lucifer, njihov voditelj, je zažvižgal in že so dečka pobasali v koš.

Miklavžu je bilo hudo, zares hudo. Ne samo zaradi Jakca, ki drugače ni bil hudoben, temveč samo lahkomiseln deček, ampak tudi zato, ker bo Satan zmagal, češ pa sem Miklavža le ukanil za dušo Jakčevo.

Brž se je sveti Miklavž dotaknil s svojo palico koša, v katerem je tičal Jakec, in s tem dal košu čudo-

delno moč. Ko je namreč parkelj nesel Jakca proti peklu, je koš sam od sebe vrgel dečka ven in Jakec jo je ucvrl nazaj proti domu.

Tako je bil srečen in sveti Miklavž je spet zmagal nad Satanom.

Vsako leto pred Miklavževim večerom se peklenščki upirajo, a slednjič vendarle zmaga volja svetega Miklavža.

Posebno naklonjeni pa peklenščki svetemu Miklavžu niso in ne bodo nikoli, zato stoje zmeraj zadaj, renče in tuhtajo, kje bi iztaknili kakšnega neubogljivega otroka in ga potlačili v svoj peklenški koš.

* * *

Kako je smrečica postala božično drevesce

(Norveška pravljica)

Pred mnogimi, mnogimi leti je stal na Norveškem velik smrekov gozd. Sredi tega gozda pa je rasla majhna, še zelo mlada smrečica, ki je imela dobrega prijatelja, majhnega sivega ptička, kateri je vedno pripovedoval mnogo lepih stvari o svojih poletih v svet za temnim gozdom. Drevesce pa je imelo tudi neprijatelja, zlobnega gozdnega možica, ki je imel svoj brlog ravno pod majhnim drevesom. Če je torej lezel iz svojega bivališča, je s svojim majhnim nosom vedno dregnul ob drevesne igle; zato se je zaklel, da se bo kmalu znebil nedolžne smrečice.

Nekega dne, ko je drobni ptiček spal med smrekovimi vejicami, je prišel hudobni možic iz svoje jame in je s sekiro posekal ubogo smrečico čisto pri koreninah.

»Zdaj lahko potuješ v širni svet, kakor ti je vedno govoril neumni ptiček!« je zlobno zagodrnjal možic in vlekkel smrečico za seboj po prepadih in trdih skalah. Pa se je prebudil drobni ptiček in slišal, kako je drevesce jokalo: »Umreti moram, čeravno nisem storilo nikomur nič žalega!«

Ptiček ni mogel napram možicu ničesar ukreniti; ta se je pa smejal v svoji zlobni škodoželjnosti in divjal z drevescem proti robu gozda.

»Pomagam ti!« je zašepetal ptiček smrečici in se dvignil visoko pod nebo. Ljubi Bog je ravno obdaroval angelčke z lepimi darili, kajti bilo je v božičnem času, tedaj imajo tudi angeli svoje veselje. Ko so bili vsi prav veseli in dobro razploženi, je zletel mali, sivi ptiček skozi oblake in sédel ljubemu Bogu na koleno, da bi mu poročal o žalostni zgodbi svoje smrečice.

»Tako moramo na zemljo, pomagat drevescu!« je rekel Bog, »zakaj na sveti večer ne sme biti nobeno zemeljsko bitje žalostno!«

Angelčki so brž oblekli tople plašče, le Sonce, ki je tudi hotelo videti smrečico, je moralo ostati doma, kajti bila je noč in s svojim svetlim obrazom ni smelo motiti ljudi v njihovem spanju.

Ko je prišel dobri Bog na zemljo, je spustil hudobni možic od strahu drevesce in je zbežal hitro v temo nazaj. Bog in angeli pa so stali okoli drevesca in ga božali. Ker je tako bridko jokalo, so mu podarili angelčki vsa lepa darila, ki so jih vzeli s seboj. Eden je obesil na smrečico zlato zvezdo, drugi mu je podaril jabolko, tretji je privezal sličico na vejo in pritržil zvonček na vrh. Tedaj je drevesce prenehalo ihteti, ker je občudovalo vsa lepa darila. Nenadoma je postalo popolnoma svetlo na zemlji, neposlušno Sonce je tudi hotelo videti, kaj se godi na zemlji. Ljubi

Bog ga je takoj poslal nazaj v posteljo iz oblakov in za kazen je moral poslej vsako noč iz postelje in odpotovati na zemljo; ljudje ga imenujejo v teh krajih polnočno sonce.

Ko so Bog in angeli potolažili smrečico, so opazili z veseljem, da je Sonce pozlatilo malega, sivega ptička, ki je hvaležen sédel na vrh drevesca.

»Veste kaj,« je rekel dobri Bog angelom, »dajmo, podarimo lepo drevesce ljudem, ki gredo tamle ravnokar v cerkev!«

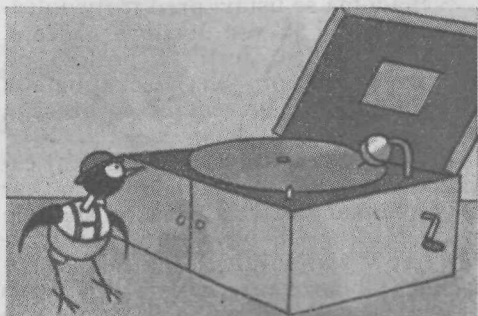
Tedaj so angelčki prav previdno prijeli in odnesli okrašeno smrečico pred cerkvena vrata, skozi katera so hodili kmetje k polnočnici.

Star kmet je prišel poslednji. Videl je čudovito drevesce, na katerem so viseli še zlati angelski lasje. Pogledal je v zvezdnato nebo in si je takoj mislil, da jim je hotel napraviti ljubi Bog v tej noči posebno veselje. Vzel je smrečico s seboj domov in jo postavil v hiši na mizo. Tedaj so pričeli zlati lasje blesteti, da je bil ves majhni prostor ožarjen od svetlobe.

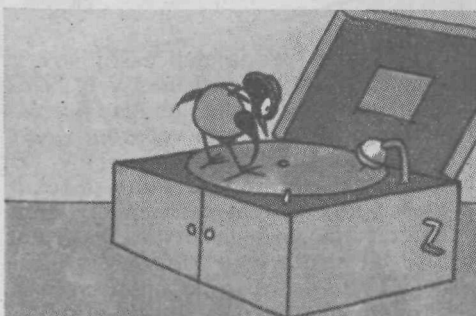
Smrečica pa je postala najsrečnejše drevo na svetu, kajti ljudje so ga vzljubili in ga krasijo vsako leto znova! Celu zlatega ptička vidimo na sveti večer na vrhu drevesca. Živalca se kajpak počuti zelo važno, ker je pomagala smrečici do sreče...

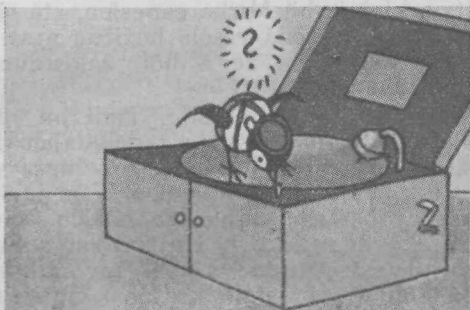
CICEK NA GRAMOFONU

Mnogo na svetu je
takih stvari,
ki jih naš Cicek
videl še ni . . .

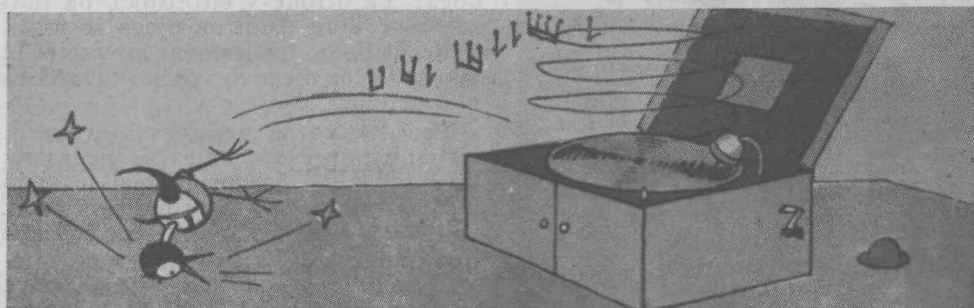
Firbec neznanski
ne da mu miru:
„Kaj pa ta čudna
plošča je tu,

ki se ne gane
nikamor naprej . . .?“
Cicek brž kavsne
kavelj ob njej.

Zdaj se nenadoma
v ples zavrti,
godba poskočna
z nje žubori.

Trikrat se Cicek
pelje okrog,
pa mu na glavi
zrastel je rog . . .

Božična zgodba

Mirko je bil prodajalec časopisov v velikem mestu. Očeta ni imel več. Njegova mati pa je bila uboga perica. Popoldne pred božičnim večerom je šel prodajat zadnje izdaje časopisov. Z velikim svežnjem pod pazduho je tekal po mestu. Na nekem cestnem križišču je naletel na svojega prijatelja Sašo. Saša je bil sirota in je stanoval v sirotišnici. Tudi on je prodajal časopise. Postala sta in Mirko mu je rekel: »Vesel božič! Kaj boš danes zvečer počel?« »Pri nas imamo majhno božično slavlje!« je odgovoril Saša. Tedaj je prišel mimo njun součenec Jurij, sin bogatega tovarnarja. Ta se je že zelo veselil božičnega večera, kajti pričakoval je mnogo daril. Oba dečka sta šla nekaj časa z njim in spotoma jima je pripovedoval, kaj si želi za božič.

Z začudenjem sta ga poslušala revna dečka in premišljevala o krasnih božičnih darilih. Saj ni mogoče, da bi si

kdo mogel želeži kar toliko lepih stvari hkrati! Toliko dobrot tudi Jezušček naenkrat ne more prinesiti!

Nenadoma se ustavi pred trojico dečkov avto. Bil je voz Jurijevega očeta. Vrata se odpro, Jurij se poslovil od dečkov in vstopi. Oba dečka pa sta gledala še dolgo brez besed za brzečim avtom...

Mirko in Saša sta hodila še nekaj časa skupaj in se pogovarjala o tem, kar sta ravnokar doživela. »Kaj misliš,« je rekel Mirko, »ali bova tudi midva katerikrat v življenju deležna takega božičnega obdarovanja kakor Jurij?« »In železnica, o kateri nama je pravil,« je menil Saša, »z razsvetljenimi vozovi in z lokomotivo na paro?« »Pozabil si na lepo število krasnih knjig! Ali jih bo Jurij sploh kdaj prečital?« »In kinoaparati si želi — toda to je že skoraj nemogoče!«

Ko sta kmalu nato prišla k uredništvu, kjer je bil Mirko zaposlen, sta si še enkrat voščila vesele božične praznike, tokrat pa že z bolj žalostnim nasmehom.

Saša je šel sam dalje. Tudi on je dospel kmalu do svojega delodajalca; izročil je preostale časopise v upravništvu in odšel v sirotišnico. Tam je v vseh prostorih dišalo po božiču, po smrekovih vejicah in kadilu. Vse sobe so bile razsvetljene, v velikih dvoranih pritriljaju pa je stalo okrašeno božično drevo v vsej svoji bleščeči krasoti.

Na njegovem vrhu je sedel majhen zlat angelček z lučko v rokah in je svetil tja do najskritejšega koticčka. Velika, belo pogrnjena miza je stala poleg smreke in na njej polno daril. Za koga? Za otroke v sirotišnici, pa tudi za Sašo! Torej tudi na njega je mislil božiček. Polno hvaležnosti in veselja je bilo ta večer njegovo voščilo tovarišem v sirotišnici.

Tudi Mirka je pričakovalo v uredništvu lista presenečenja. Na sicer drugače tako goli časopisni mizi je stalo božično drevesce z gorečimi svečicami. Okoli drevesca pa so bila nakopičena različna darila. Pa ne samo zanj, temveč tudi za njegovo mamico. Perilo, sladkarije in knjige! Knjige! Mirko se je zelo razveselil in je odnesel ginjen od sreče vse domov svoji materi. To z lastnim delom prisluženo božično veselje je njemu in mamici ožarilo njun srečen in iskren božični večer.

Japonska božična podobica

FRANJO ČIČEK:

PRIGODE PALČKA BOBKA

Je babura Grdura kobacala po vseh štirih k ognjišču, da ga vrže v žarečo ponev. Lahko si mislite, kako je bilo Bobku pri srcu.

»Zdaj pride moja zadnja ura,« si je mislil in točil gorke solze. »Nikdar ne bom več videl ateka in mame! O, da bi bila tukaj in me rešila!«

Že je zaprl oči, da ne vidi, kako ga bo čarovnica treščila v ogenj. Kar se Grdura spotakne na razbitem zrcalu. Palček in čarobna palica ji padeta iz rok. Pa je bil Bobek hiter kakor blisk. Preden ga je čarovnica zopet prijela, je pobral palico in jo v velikem loku zagnal v ogenj.

Strašno je zopet zagrmelo in strela se je vsa koča. Ko je grom ponehal, je opazil Bobek, da je tam, kjer je še pred nekaj trenutki ležala čarovnica babura Grdura, kup pepela in saj. Bil je rešen in ves srečen je molil jutranjo molitev.

Ko se je bližal vodi, ga je pozdravilo urnobesno vzklikanje. Žabicam so spet zrasli kraki in ves žabji zbor se je zbral na obrežju, kjer je navdušeno pozdravljal svojega rešitelja. Tudi ribice so priplavale k bregu in mu s plavutami mahale v pozdrav.

»Živio naš rešitelj! Bodi nam kralj! Živio naš kralj!« je vpilo vsevprek.

»Pa naj bo,« je rekel Bobek, »za nekaj dni bom vaš kralj. Potem pa grem iskat svoj domek. Vi pa imejte republiko!«

»Živio!« so vpile žabe in ribe. »Pomagale ti bomo. Zdaj pa te bomo kronale za kralja in vladarja vesoljnega ribnika!«

Učitelj Kvakuš je takoj sestavil orkester in pričel z vajami. Ribice pa so spletle iz srebrnih luskin čolnič z baldahinom in vanj posadile Bobka. Na glavo so mu položile zlato krono, pa tako majckeno kakor so krila pikapolonice. V čolnič so vpregle žabe velikega žabaca Kvakarja in zajahal ga je žabuncelj Regec z bičem. Vožnja se je pričela, da si ogleda kralj svoje kraljestvo. Pevski zbor je intoniral žabjo himno in orkester je igral take okrogle, da se je vse vrtelo.

Pa je priletela izpod neba štorcklja. Zagledala je žabjo veselico. Široko je odprla svoj kljun in rekla:

»Tule bo najbolje pograbit, kjer sta dva drug vrh drugega.« In je zagrabila žabaca Kvakarja z jahačem vred. Se je zadržal Regec, a ga že ni bilo več. Visoko se je spet dvignila štorcklja in stiskala s kljunom Kvakarja, ki je vlekel za seboj celo kraljevsko kočijo, v kateri je prestrašeno sedel novopečeni kralj Bobek I.

Štorcklja se ni dala veliko motiti. Preščipnila je vprego, Kvakar je izginil v goltancu, Bobek pa je zanihal v zraku s svojo gondolo. Baldahin ga je spuščal kakor padalo lepo na zemljo in ves radosten je pristal sredi bujno zelene pšenice.

Čolnič je obvisel v bilkah, toda Bobek je splezal po bilki urno na

tla in tako dolgo majal stebelca, da je čolnič srečno smuknil na zemljo. Kraljevsko krono si je zavil v papir in jo stlačil za srajco kot spomin na državo v ribniku. Bobek se je počutil v pšenici kakor v džungli. Gosto rastlinje okrog in okrog, skozi katero so le redko prodirali sončni žarki.

Naenkrat je začutil poleg sebe nekaj velikega in mehkega. Zagledal je zajkljo z mladiči.

»Kaj pa iščeš tukaj?« ga vpraša zajklja in dvigne dolga ušesa.

»Pot domov,« pravi Bobek in pove zajklji svoje prigode.

»Tako? Skakalčkov si?« se čudi zajklja. »Močno se mi zdi, da mi je mož pravil nekaj o njih in o izgubljenem palčku. Tako, ti si tisti?«

»Oj, teta,« vzkligne Bobek, »če poznate moje starše, boste gotovo poznali tudi pot do njih. Lepo vas prosim, povejte mi, kod naj grem!«

»Dragi palček, vem le toliko, kolikor mi je pravil mož. Ostani ta čas pri meni. Ko se vrne moj mož, ti bo gotovo rade volje pokazal pot domov. On je namreč zdravnik in pozna svet daleč naokoli. Na večer se gotovo vrne. Ti pa bodi tako prijazen in čuvaj malo moje mlade zajčke. Grem po deteljo, hudo sem namreč lačna,« pravi zajklja in skoči z ležišča.

»Prav rad,« odvrne Bobek. »Teta, le pojdite in bodite brez skrbi!«

Zajklja je odšla po deteljo, mladiči pa so se drli in cvilili na vse mile viže. Jo je pogruntal Bobek. Privlekel je svojo barko in največjega kričača ročno položil v njo. Potem je natrgal preslice in iz nje spletel lične zibelke še za ostale štiri neboglence. V gobčke jim je vtaknil dudo in jih pričel ujčkati. Da bi jih videli, kako so lepo spali in vlekli!

Se je vrnila zajklja s soprogom dr. Kratkorepnikom. Kar ni se mogla načuditi in prehvaliti Bobka, tako so ji ugajale zibke in v njih njeni otroci.

»Tako, ti si torej izgubljeni Bobek,« začne gospod dr. Kratkorepnik. »Pravila mi je o tem žena. Še ni dolgo tega, ko sem bil pri Skakalčkih. Strašno so žalostni. Kje je le naš Bobek? kličejo venomer. Tolažil sem jih, kolikor sem vedel in znal. Obljubil sem jim tudi, da grem na policijo, naj te še ta išče. Sedaj pa ne bo treba. Kar sam te popeljem domov. To bo veselje!«

Bobek je od samega veselja božal gospoda doktorja po mustačah, ko ga je držal ta na tački.

»Kar zjutraj zarana odrineva na pot,« pravi zopet dr. Kratkorepnik. »Rabila bova nekaj ur zajčjega hoda. Ti sam bi ne prišel niti v enem letu. Daleč si zablodil, dragi Bobek!« ...

Po kosilu je rekel gospod dr. Kratkorepnik:

»Grem pogledat še h gospodu Rilcu, kako je kaj z njegovim zdravjem. Če hočeš, Bobek, greš lahko z menoj. Videl boš rudnik, kajti gospod Rilec je inženir in rudniški ravnatelj.«

»Prav rad in lepo prosim!« je vzklignil Bobek.

»Na hrbet mi skoči in primi se za rep!« pravi gospod dr. Kratkorepnik in že sta oddirjala k rudniku.

Krt gospod Rilec je ležal v postelji in težko dihal.

»Vročina me kuha,« je rekel in podal dr. Kratkorepniku sprednjo nogo.

»Saj te lahko,« si misli Bobek, »ko pa ležiš v tako debelem kožuščku. Slekli bi ga.«

»Dovolite, gospod ravnatelj. Predstavim vam palčka Bobka, plemenitega Skakalčka,« začne dr. Kratkorepnik. »Rad bi si ogledal vaš rudnik.«

»Lahko, lahko. Samo pazi naj, da ga ne zasuje kak rov. Letos so zelo nevarni.«

Zdravnik je začel z vizito, Bobek pa se je priklonil in šel v rudnik. Videl je krte, ki so kopali, nakladali premogovno rudo ter jo na vo-

zičkah spravljali k dvigalu. Naenkrat pa spodrsne v temi in hop — pade v navpični rov. Štrbunknil je v globoko vodo in napeti je moral vse sile, da se je držal na površju. Začel je vpiti na pomoč, ali kdo bi ga slišal, ko je vse delalo in ropotalo.

»O škoda, kakšna škoda, da ga je zasulo. Saj drugega ni moglo biti. Zakaj si ga le vzel s seboj, dedec nemarni!«

Gospoda dr. Kratkorepnika je kuhala taka jeza in žalost, da ni mogel strpeti doma in je šel na polič vina.

»Takole, zdaj sem pa zopet v kaši,« si misli Bobek in prične iskati razpok, tava po temnem rovu dalje in debele solze mu drse po licih, ko dolgo zaman išče dan...

Iz uma je skoraj skočil gospod dr. Kratkorepnik in z njim vred gospod Rilec, ko ni bilo Bobka nikjer. Ves rudnik je bil pokoncu, ali o Bobku ne duha ne sluha.

»Taka je s temi otroki!« kriči gospod dr. Kratkorepnik in si viha mustače, »če jim nisi vedno za petami. Kaj bo sedaj?« je tarnal. »Šla mi je po vodi lepa nagrada, ki bi mi jo gotovo dal gospod Skakalec, če bi mu bil pripeljal sina nazaj. Tako je pa vse fuč!«

Ves potrj se je vračal gospod dr. Kratkorepnik domov in z njim vred je jokala dobra gospa zajklja:

Bobek pa je po dolgem iskanju vendar srečno priromal skozi rov in zagledal beli dan. Toda, kaj je to? Rov se je končal sredi strašnega prepada. Ne navzgor ne navzdol se ni dalo plezati. Stene so bile gladke kakor led.

»Moj Bog, ali naj bo tu moj konec?« je žalostno vzdihoval. Stopil je čisto na rob in zrl doli na zeleni travnik. Kaj je videl? Saj ne sanja! Škorci so in pobirajo črve.

»Mogoče je moj dobri škorček vmes,« si misli in prične klicati:

»Škorček, škorček, dobri škorček!«

Toda škorci so spodaj preveč klepetali, da bi čuli Bobka na skali. Nenadoma pa se dvigne vsa truma in leti tik mimo Bobka, ki je vpil na vse grlo, da je bil že ves hripav in rdeč:

»Škorček, škorček, reši me!«

Takoj se izlušči od trume škorec in prileti k prepadu:

»Čudno, prečudno! Si ali nisi?«

Bil je škorček, ki je na zimo izgubil Bobka med poletom proti jugu.

Lahko si mislite, kako sta se objemala dobra prijatelja, ko sta se po dolgem času spet našla. To sta si pripovedovala čudne zgodbe in doživljaje. Večerilo se je že, a nista si še vsega povedala.

»Veš, dragi moj palček,« je pravil škorček, »na jugu sem našel starše, bratce in sestrice. Joj, to je bilo veselja! Na spomlad smo se urnili v našo hišico na tepki. Še vedno je takšna kakor je bila nek-daj, ko so me ugrabili cigani. Glej, noč se bliža. Povabim te, nocoj boš naš gost in tako dolgo ostaneš pri nas, dokler ti ne pomagamo najti doma.«

Je zajahal Bobek dobrega škorč-ka in sta zletela v hišico na tepki. Vsa škorčeva družina je imela silno rada Bobka. Saj so vedeli, da je bil on tisti, ki jim je rešil sina in brata od ciganov. Dobro se je godilo Bobku pri škorčevih, ali silno domotožje ga je neprestano kljuvalo. Vendar od škorcev nihče ni vedel za njegov dom. Pa je Bobek med drugim omenil enkrat tudi dobrega gospoda dr. Kratkorepnika. Se je zravnal urno oče škorec:

»Tega pa jaz poznam. Saj je naš hišni zdravnik!« Se je vzradostil Bobek. Torej bo vendar enkrat prišel k dobremu gospodu dr. Kratkorepniku, ki ve za njegov toli iskani domek. Stvar je bila hitro končana. Še tisti dan je bil Bobek zopet pri gospodu dr. Kratkorepniku. Škorček seve z njim, da bo videl, kje je doma njegov dobri prijatelj Bobek.

Dobri gospod dr. Kratkorepnik in njegova gosa zajklja sta kar skakala od veselja, ko sta zagledala Bobka. Najmanj desetkrat jima je moral povedati, kje je bil in kako se mu je godilo.

Drugi dan je ponesel dr. Kratkorepnik Bobka proti toli zaželenemu domu. Škorček je letel nad njima in svaril, če je videl kje kakšnega psa. Tako so se naši potniki z veliko naglico bližali gozdu, kjer so domovali Skakalčevi.

Ne bom vam pravil, kakšno je bilo veselje v hišici, ko so spet dobili nazaj svojega sinčka edinčka. Tako so ga objemali in božali, da bi ga kmalu zadušili. Bobek spočetka niti govoriti ni mogel. Samo smejal se je in jokal od veselja. Potem pa je moral praviti svoje prigode na drobno in na široko, od začetka do kraja. Vmes pa so ga silili jesti, da sam ni vedel, kaj. Medtem so prišli sosedje palčki in postavili slavoloke in mlaje. Učitelj Muren je hitro zbral godbo in jo postavil na oder. Kuharice in dekletke so švigale sem ter tja in niso vedele, kje se jih drže roke. Toliko je bilo dela. Čebelice so izbijale čepe ter nastavljale sladko medico. Pismo-noša je pil, da mu je kar teklo od brade. Kobilica je prikoralakala s svojo četo ter uprizorila telovadni nastop. Mravlja je hitro risala velik zemljevid, kod je vse Bobek hodil. Miške so vzele note in se postavljale v zbor, da zapoje podoknico. Na slavnostno tribuno so posadili Bobka v sredo med očka in mamico. Na glavo so mu dali krono, ki jo je imel za srajco. Dobri gospod dr. Kratkorepnik je sedel za mizo in si obilno privoščil jedace in pijače. Škorček pa je skakljaj po mizi in zobal iz Bobkovih rok.

Na večer so prišle kresnice in prižgale lučke. Slavnost se je pričela. Tako je bilo veselo, da je še celo plemeniti gospod očka Skakalec pozabil na svoj protin in naduho. Prijel je svojo družinico za roke in pričel plesati kolo, kar je Bobku zelo ugajalo. Ves srečen in vesel je venomer zrl na slavnostni napis, ki se je blestel nad hišnimi vrati:

„Ljubo doma, kdor ga ima!“

B. Cerar

ZAKLAD

JANKO IN PEPČEK STA BILA ČUDNA DEČKA, VENOMER STA SI KAJ IZMIŠLJALA. NEKOČ STA NA REKI ODVEZALA RIBISKI ČOLN IN ODVESLALA, DA BI POISKALA SAMOTEN OTOK, O KATEREM STA SLIŠALA, DA JE NEKJE ZA GOZDOM, KJER SE REKA NAGLO ZAVIJE. SEVEDA GA NISTA NAŠLA, KER GA TAM NIKOLI NI BILO. ZATO PA STA ZAVESLALA MED NEVARNE VRTINCE, KJER BI SE JIMA BILO SLABO GODILO, KO BI JIMA NE POMAGALI DOBRI IN IZKUŠENI LJUDJE.

KMALU PO TEM JE JANKO, KI JE BIL STAREJŠI, SLIŠAL, DA JE V GOZDU, URO HODA OD MALEGA MESTA, V STARIH GRAJSKIH RAZVALINAH VELIKA JAMA. V NJEJ JE ZAKLAD, KI GA STRAŽI NEKI ČUDEN ČLOVEK. JANKO JE VZEL NA VRTU MAJHNO MOTIKO, PEPČEK PA, ČIGAR OČE JE BIL ZDRAVNIK, USPAVALNI PRAŠEK. NAPRAVILA STA SI TAK NAČRT: PRIŠLA BOSTA K TISTEMU ČUVARJU ZAKLADA KAKOR NA OBISK, POTEM PA MU BOSTA ŽE KAKO NAMEŠALA USPAVALNI PRAŠEK V PITNO VODO. KO BO ZASPAL, BOSTA IZKOPALA ZAKLAD IN ZBEŽALA. NO SEVEDA — BILA STA ŠE MAJHNA, SAJ JE BILO PEPČKU SEDEM, JANKU PA OSEM LET. ZATO STA SI MISLILA, DA BO VSE TO KAJ LAHKO. KO STA PRIŠLA DO RAZVALIN, STA RES ZAGLEDALA JAMO. PRED NJO STA VIDELA OB-

RASLEGA, SUHEGA, ZELO SLABO OBLEČENEGA ČLOVEKA, KI JE SEKAL DRAČJE. JAMA NI BILA VIDETI PRAV NIČ SKRIVNOSTNA IN DIVJA, KAKOR STA SI JO DEČKA PREDSTAVLJALA. ZATO STA BILA RAZOČARANA.

»KAJ PA HOČETA TUKAJ?« JE VPRAŠAL MOŽ.

»PRIŠLA SVA VAS OBISKAT,« JE REKEL POGUMNEJŠI JANKO IN SKRIVAL MALO MOTIKO ZA HRBTOM.

»OD KOD PA STA?«

»IZ MESTA.«

»PA POJDITA NAPREJ, ČE HOČETA VIDETI, KAKO JE V TEJ LUKNJI.« NATO JU JE MOŽ POVEDEL V JAMO.

TAM JE BILO STRAŠNO ČUDNO. V KOTU JAME JE BILO PREDRTO MAJHNO OKENCE, SKOZI KATERO JE PRIHAJALO NEKOLIKO SVETLOBE. NA TLEH JE BILO DRAČJE IN NA NJEM STARE VREČE. TUDI MAJHNA ŽELEZNA PEČ JE BILA TAM IN POLICA Z NEKAJ POSODE. POTEM KLOP IN MIZICA, VSA VEGASTA. V ZADNJEM KOTU JE LEŽALO NEKAJ, ZAVITO V CUNJE, NEKAJ KAKOR OTROK. DEČKOMA JE PRI TEM KAR SAPA ZASTALA.

»KAJ PA JE TAMLE?« JE VPRAŠAL JANKO.

»TO JE MOJ SINČEK, DEČKA. HUDO BOLAN JE. NE SMETA GA BUDITI, PRAVKAR JE MALO ZASPAL, REVČEK.« NEZNANEMU MOŽU SE JE OD BOLESTI TRESEL GLAS.

»KAJ MU PA JE, DA JE BOLAN?«

»ŽE TRETJI DAN IMA VROČICO. KAŠLJA, PREHLADIL SE JE. NI MU DOBRO TUKAJ.«

»ZAKAJ SE PA POTEH NE PRESE-LITE V MESTO IN GA NE POLOŽITE V ČISTO POSTELJICO?« JE SOČUTNO VPRAŠAL PEPČEK.

»LJUBA FANTKA, TO BI JAZ MORAL IMETI HIŠICO, KAKOR JO IMAJO MORDA VAJINI STARŠI, ALI PA VSAJ DENAR, DA BI SI NAJEL STANOVA-NJE. TODA JAZ NIMAM NIČ, ZATO STANUJEM TUKAJ, KJER MI NI TRE-BA PLAČEVATI.«

»IN MAMICE TALE VAŠ FANTEK NIMA?«

»MAMICA MU JE UMRLA.«

DEČKA STA NEKAJ ČASA STALA IN MOLČALA, KAKOR DA NE RAZUME-TA, KAJ JIMA JE TA MOŽ REKEL. KAKO JE BIL ŽALOSTEN IN UBOG! ŠE NIKOLI NISTA VIDELA TAKEGA REVEŽA.

»TUKAJ VENDAR NE MORETE STA-NOVATI S FANTKOM,« JE REKEL NA-GLO JANKO. »VESTE KAJ? PEPČKOV OČKA JE ZDRAVNIK, POJDEVA PONJ, IN ON VAM BO SINČKA OZDRAVIL. TECI, PEPČEK!« IN PREDEN SE JE MOŽ NADEJAL, STA BILA DEČKA ZUNAJ JAME.

SKORAJ VSO POT STA TEKLA. NA ZAKLAD STA ČISTO POZABILA. DO-MOV STA PRISOPIHALA VSA SPO-TENA. PEPČKOVA MAMA JU JE ŽE HOTELA OZMERJATI, TODA PEPČEK JE ŽE OD DALEČ KRIČAL:

»ALI JE OČKA DOMA? TAKOJ SE MORA PELJATI K BOLNEMU FANT-KU.«

NA SREČO JE BIL OČKA DOMA. DEČKA STA MU VSE PAVEDALA. GO-VORILA STA KAR DRUG ČEZ DRU-GEGA. OČE JE HITRO SPOZNAL, ZA KAJ GRE. VZEL JE VSE POTREBNO, SEDEL Z DEČKOMA V AVTO IN ŽE SO SE PELJALI. POT JE ŠLA PRAV DO

RAZVALINE. TAM JE ŽE OB POTI STAL OBRASLI MOŽ IN V ZADREGI POZDRAVIL.

»NO, KJE PA IMATE MALEGA BOL-NIKA?«

V JAMI SE JE MORAL PEPČKOV OČE PRIPOGNITI, TAKO VELIK JE BIL. MOŽ JE PRIŽGAL ZAKAJENO, SMRDEČO SVETILKO.

»TU OTROK NE SME OSTATI. V BOLNICO MORA,« JE DEJAL ZDRAV-NIK, KO JE PREISKAL OTROKA. »IN VI TUDI POBERITE SVOJE REČI IN SE ODPELJITE Z NAMI. NEKAM VAS BOMO ŽE SPRAVILI. TO JE LUKNJA ZA JAZBECE, NE ZA LJUDI.«

TA REVEŽ JE VSE SVOJE IMETJE LAHKO ZAVEZAL V CULO. ZAVIL JE SINČKA V CUNJE IN GA NESEL VEN. PRI VRATIH JE ZAPAZIL V KO-TU MALO MOTIKO IN VPRAŠAL: »KAKO JE PRIŠLA TALE MOTIKA SEM? MOJA NI. ALI JE NI PRINESEL KDO IZMED VAJU, DEČKA?«

ZDAJCI JE JANKA OBLILA RDEČI-CA, IN VSE JE PRIZNAL. MOŽ JE SAMO VZDIHNIL IN REKEL: »KAKO NEKI, TUKAJ ZAKLAD?! TO SO SA-MO ČENČE LJUDI.«

KO SO ŽE SEDELI V AVTU IN SE PELJALI DOMOV, JE PEPČKOV OČE SPRAŠEVAL MOŽA O RAZNIH PO-DROBNOSTIH. AH, KAKO ŽALOSTNE REČI STA SLISALA DEČKA!

AMPAK ZDAJ BO BOLJE, STA TO-LAŽILA MOŽA. IN RES. DEČEK JE V NEKAJ DNEH OZDRAVEL, NJEGOVE-MU OČETU PA JE PEPČKOV OČKA PRESKRBEL, DA JE DOBIL SLUŽBO VRTNARJA PRI SOSEDU, KI JE IMEL VEČJE POSESTVO IN VELIK VRT.

DEČKOMA PA JE REKEL:

»ZDAJ STA LAHKO ŠE BOLJ VE-SELA, KAKOR ČE BI BILA NAŠLA NE VEM KAKŠEN ZAKLAD. NAJLEPŠI IN NAJDRAŽJI ZAKLAD NA SVETU JE ČLOVEŠKO ŽIVLJENJE — IN VIDVA STA MENDA RES REŠILA ŽIVLJENJE TEMU FANTKU.«

Skrivnost zelene jame

(čudoviti doživljaji dveh dečkov)

Usodna bisera

Cvetana se je vrnila z dečkoma v svojo sobico, potem ko je Erlenu obljubila, da bo preskrbela ustrezajoča oblačila. »Zdaj mi pa končno povejta, kdo od vaju bo igral zlatega dečka?« ju je vprašala.

»Ne vem,« je zagodrnjal Branko. »Skoraj gotovo Tomo, kajti on je brez dvoma pametnejši!«

»Najbolje bo, da vprašamo žreb. Sicer se bosta še skregala!« je odločila Cvetana.

Dečka sta bila takoj zadovoljna. Cvetana pa je prinesla košarico za ročno delo in svilen mošnjiček. Poiskala je med zalogo steklenih biserov za vezenje dva bisera, velika ko lešnika. Eden se je svetil kakor zlato, drugi pa je bil črn. Površina obeh pa je bila enako gladka.

»Poglejta si ta dva bisera, ljuba prijatelj!« je rekla. »Vrgla ju bom v mošnjiček in ju dobro pretresla. Vidva pa zaprta oči in sezita istočasno vanj. Kdor bo zagrabil zlati biser, prevzame odrešilno vlogo, zlatega dečka!«

Dvoje rok je seglo v svilen mošnjiček in se s prsti oklenilo usodnega bisera. In dvoje stisnjenih pesti je prišlo zopet iz vrečice.

»Odprita oči in roke!« je zaklicala Cvetana s svetlim glasom.

In glej: na Tomovi dlani se je lesketal zlati biser, medtem ko je zagrabil Branko črnega.

»No, torej! Celo usoda je uvide-la, kdo je pametnejši od naju!« je zadovoljno zaklical Branko.

Naslednji dan sta šla dečka spet v Erlenovo kajuto povedat, da bo Tomo igral »zlatega dečka«.

Krmar je zmajal s sivo glavo. »Zabava to zate, moj dečko, ravno ne bo. Čeprav ne mislimo pri tem na nevarnost odkritja! Toda ne zadostuje samo, da ti oblečemo zlato obleko. Tudi obraz in roke ti moram pozlatiti, kajti v stari listini je zapisano: »Deček je podoben kipu, ki je ulit iz čistega zlata! Torej moraš imeti tudi lase zlata.«

»In zlato lovorjevo vejico v rokah,« je pristavil Tomo.

»Resnično. Tudi o tem govori prerokovanje. Mislim, da bom s pripravami gotov, ko bomo šli trikrat spat!«

Dečkoma in Cvetani se je zdel ta čas neskončen. Toda ukloniti so se morali Erlenovemu sklepu. Polni nestrpnosti in ne brez bojzani so pričakovali uro, ki bi jim morala prinesiti odrešenje, ali pa bi jih morda prikovala za večne čase med zidove potopljenega mesta.

Zlati deček

Krmar Erlen je neutrudljivo pripravljaval preobleko, ki naj bi jo nosil Tomo. Tudi Cvetana je marljivo pomagala s šivanko in nitjo, da

je bila tesno prilegajoča se obleka iz blestečega zlatega blaga kmalu gotova. Medtem je Erlen pogruntal tudi pravilno mešanico zlate barve za pozlatitev Tomovih rok, obraza, las in lovorjeve vejice.

Vse je bilo pripravljeno in naši štirje zarotniki — kajti mali, črni Medo tu ni zraven vštet, ker se je samo smejal in obljubil, da se bo natančno ravnal po navodilih, ki so mu jih dali —, štirje zarotniki so torej vedno znova govorili in razpravljali o svojem bodočem načrtu. Da, na ta način bo nemara res šlo.

Cvetana je s spretnim izpraševanjem izvedela, da bo v kratkem sprejemal don Fernando v svoji hiši najplemenitejše meščane Estere. Tudi najstarejši mestni svetovalec bo navzoč. Ker sta dečka poznala po golem naključju tajni hodnik, ki je vodil k don Fernandovi dvorani, se bo prikazal Tomo kot 'zlati deček' tam, ko bodo zbrani don Fernando in njegovi gostje.

Med tem časom naj bi bili Cvetana, krmar Erlen, Branko in Medo pripravljene. Vedeti seveda niso mogli, kako bodo meščani Estere sprejeli »zlatega dečka«, vendar so prijatelji upali, da jim bo mogoče uteči k vhodu v mesto; kajti pojav rešitelja bo gotovo napravil precejšnjo zmedo med prebivalci.

Čim bolj se je bližala ura, tem večje razburjenje se je pollaščalo prijateljev. Nihče pa ni drugemu dal opaziti, kako je v notranjosti svojega srca upal in se obenem bal. Končno je prišel usodni dan. Medo kot izvidnik je naznanil, da je že nekaj meščanov v don Fernandovi hiši. Takoj je pomagal Erlen s tresočimi se rokami Tomu obleči zlato oblačilo. Nato je pomočil že poprej pripravljene čopič v zlato barvo in težavno delo se je pričelo. Tudi Tomove lase je prepleskal z barvo. Kmalu so se nakodrali in so se zdeli, kakor bi bili iz zlate kovine. Ustnice je moral tesno stisniti, kaj-

ti tudi te so dobile zlato prevleko, ravno tako trepalnice, obrvi in roke. Barva se je mehko prilagodila koži, tako da ni bilo Tomu pravi nič neprijetno, nositi to zlato prevleko.

»Gotovo!« je zaklical Erlen in stopil nekoliko nazaj. Cvetana in Branko, ki sta napeto opazovala Tomovo spreminjanje, sta bila kar oduševljena.

»Zdaj si pa tak kakor pravljичni princ,« je rekel Branko in za trenutek so pozabili vsi skupaj resno zadevo v zvezi s Tomovo pozlatitvijo. Potem je bilo pa treba hitro delati. »Jaz pridem k mestnim vratom,« je zašepetal Tomo Erlenu in je pristavil v mislih, »če bom mogel!«

Nato je stopil na malo zavito stopnišče, ki je vodilo k donu Fernandu. Kmalu je stal pred vrati, ki so imele na prednji strani sliko viteza v črnem oklepu, in se naslonil na mehanizem, ki jih je spravil v tek.

Slišal je glasove — brez dvoma, gostje dona Fernanda so bili že zbrani. Počasi, zelo počasi so se zavrtele tajna vrata v svojih tečajih...

Don Fernando je prvi zaslišal tihi, škripajoči šum.

Skočil je pokoncu. Zdaj so videli tudi njegovi gostje: slika črnega viteza je izginila in v praznem okviru je stal — zlati deček, dolgo časa obljubljeni in zaželeni rešitelj Estere.

Meščani s svojimi bledimi obrazi so bili spočetka osupli. Niso se nadejali tega čudeža. Toda še preden so se oddahnili od prvega presenečenja, je pričel Tomo, natančno tako kot se je domenil z Erlenom, govoriti. Dvignil je nekoliko zlato lovorjevo vejico v roki in pričel:

»Meščani Estere! Prišel sem k vam, kajti čas odrešitve je napočil. Dovolj dolgo ste trpeli. Mesto Estera naj se sedaj povrne k počitku! Toda samo pod enim pogojem! Še

en dan, torej tako dolgo, da bo kazalec te ure dvakrat prepotoval številčnico, naj bo Estera takšna, kakršna je bila prej — mesto naj oživi od življenja in veselja. Še en dan, meščani Estere, boste delali kakor nekoč, vsak po svojem poklicu in načinu, še en dan, potem pa vas čaka odrešenje, pokoj, mirno spanje!»

Tomo je govoril zelo gladko. Dostojanstveno so ga poslušali možje. Nato se je trudno dvignil iz naslonjača najstarejši meščan: »Kaj pa kralj?« je vprašal s svojim votlim, ugaslim glasom. Na to vprašanje Tomo ni bil pripravljen. Ker niso nikdar nič slišali o kakem kralju, Erlen in on nista nikoli govorila o tem. Toda odgovoriti je moral:

»Tudi kralj se mora pokoriti mojim besedam!« je rekel dostojanstveno.

Starec je globoko klonil s sivo glavo. »Kralj se še ni nikomur uklonil,« je rekel tiho, »in tako bo tvoj nastop brezuspešen, zlati deček!«

»Govori ti za nas! Pojdi z nami h kralju!« je proseče rekel nato don Fernando in ostali meščani so se pridružili njegovi prošnji. »Da, zlati deček, govori s kraljem Marijem! Še en dan dela, potem smo odrešeni! On mora to storiti, on se mora pokoriti!« tako so vzklikali razburjeni meščani vse vprek.

Tomo je premišljeval: »Dobro, grem z vami!« je končno rekel, »pripravite gondole! Gremo h kralju Mariju!«

Vsi so spremili zatega dečka do hišnih vrat, pod katerimi je udarjala črna voda ob skalnata tla. Tam so stale tesno druga ob drugi gondole meščanov. Preden se je dobro zavedel, je že sedel Tomo v čolnu najstarejšega meščana. Z bistrimi in urnimi očmi je gledal okoli sebe. Njegov načrt je bil storjen. Ko se bo gondola približala kanalu, ki je po njegovem mnenju vodil k mestnim vratom, bo brez obotavljanja skočil v vodo, da bi plavaje dose-

gel svoje prijatelje, ki so ga čakali pri omenjenih vratih... Ali mu ni ta skala že znana? Na tem mestu je napravil kanal ovinek. Toma ni več držalo. Tako krepko je odskočil, da se je veliki čoln močno zazibal, in še preden so mogli ostali v gondoli preprečiti njegov beg, je zdrknil v vodo, se potopil in pričel plavati.

Ali se mu bo drzna namera posrečila? Kakšni doživljaji čakajo še njega in njegove prijatelje?...

Srečen povratek

Voda je Tomu šumela v ušesih, zdelo se mu je, da sliši grozeče klice svojih preganjalcev. Naenkrat se je vrgel kvišku — in se prebudil. Še vedno mu je šumelo v ušesih in pred očmi so mu plesale zvezde. Silo se je skušal zavedati, se spominjati! Ali ni še pravkar plaval v temni, črni vodi podzemeljskega mesta Estere? Zmeden je pogledal okoli sebe. Ležal je v ozki, beli postelji v nepoznanem prostoru. Z začudenjem je opazil, da se nahaja v ladijski kabini. Skozi okroglo, z debelim steklom opremljeno okno je sijalo sonce. Tomo je čutil, da

mu srce močno bije, kajti vsega tega si ni mogel raztolmačiti. Toda tam — njemu nasproti — je bila še ena postelja in na njeni beli blazini je ležala razmršena glava njegovega prijatelja Branka!

Tomo se je vzravnal. Čudil se je, da je šlo to tako težko. Njegovi udje so bili kakor iz svinca.

»Branko,« je zaklical.

«Da —,« je prišlo motno od nasprotne strani.

»Branko, prosim te, povej mi, kje smo? Kaj se je zgodilo z menoj?«

»To ti že lahko povem. Bolan si bil, prijatelj! Imel si precej močno mrzlico. Tudi jaz sem bil bolan, samo da sem se prej izkopal iz bolezni kakor ti! Kaj vse si zadnje dni brbljal, no, lahko ti rečem, da se mi je zdelo včasih kakor zmešana pravljica!«

Tomo je z začudenjem zmajal z glavo. »Da, slišiš — jaz se ničesar ne spominjam, bolan, praviš? Mrzlico?! Od česa pa sem bil bolan, kaj se nama je vendar zgodilo?«

»Tomo, spomni se že vendar! S čolnom ribiča Mateta sva odveslala proti otoku z volčjo glavo, saj sva vendar hotela iskati potopljeno mesto Estero. In prišla sva tudi nekoliko v jamo, toda tam je čoln nasedel na skrito čer v morju, pričel je puščati in se potapljati. Naenkrat sva se znašla v vodi. Pričela sva plavati in kmalu omagovati — moči so nama pohajale. Prišla je jahta, katere mornarji so naju v zadnjem trenutku potegnili iz vode.«

»Torej tako je bilo!« Polagoma se je Tomo navadil, da je lahko sedel v postelji. »In, kaj praviš, obdržali so naju na ladji?«

»Kakor vidiš! Tako lepo ravnaajo z nama, posebno Cvetana — —«

Zdaj pa je Tomo skoro zakričal: »Cvetana —! Toda človek, poslušaj, Cvetana naju je vendar gostila v Esteri, Cvetano vendar dobro poznam —«

»Seveda jo poznaš, saj ti je ves čas tvoje bolezni stregla. V vročičnih sanjah si jo venomer klical, potem ko sem ti enkrat, ko si bil pri zavesti, povedal njeno ime!«

»Toda ne...« Tomo je napeto premišljeval —, »Cvetana je vendar s krmarjem Erlenom in Medom, malim zamorčkom, prišla v Estero, da odkrije njeno skrivnost kakor midva. In don Fernando je bil njen zaščitnik...«

»To se ti je vse sanjalo, dragi dečko, ker sva prej brala povest o potopljenem mestu in verjela, da lahko sama prideva tja. Zato si med boleznijo sanjal vse najine doživljaje. V polnezavesti si slišal velikokrat ime 'Cvetana' in 'krmar Erlen'! Črni Medo ti je vedno prinašal k postelji dobro mrzlo limonado, ki si je popil nešteto litrov. Imena so te zasledovala tudi v tvojih sanjah.«

»Da,« je odgovoril Tomo razmišljeno. »Pravljica o Esteri, o potopljenem mestu! Oh, Branko, kako čudno je, da so bile vse to le sanje...«

Naslednje jutro je Cvetana seznanila dečka z gospodarjem jahte, s svojim stricem Mirkom Zaleskim. Tomo je že lahko vstal in si ogledal z Brankom lično ladjo. Ko so mu predstavili krmarja Erlena, ga je zopet presunilo. Ali je bilo mogoče tako živahno sanjati? Tu je stal pred njim Erlen, taisti, ki ga je nedavno prebarval z zlato barvo in se je na vse grlo smejal: »No, dečko, ali si že pokoncu? Lepo je to!«

»Prosim, gospod krmar, ali ste me vi potegnili iz vode?« je vprašal Tomo.

»Bo že res, mladi gospod! Tebe in tvojega prijatelja! Bila sta kakor dve miški, ki so ju predolgo držali pod vodo... Potem pa sta stopila v kraljestvo sanj...«

»V kraljestvo sanj,« je pritrdil Tomo, Branko pa je dodal: »Da,

da, a zdaj mora biti konec z Estero! Mislimi morava na povratek in na ljube starše. Ti so morali biti precej prestrašeni, ko se nisva vrnila domov. Ribič Mate je gotovo našel svoj razbiti čoln in je mislil, da sva žalostno utonila!»

»Moj stric ima itak opravke v vajinem mestu,« je rekla Cvetana.

Dečka sta slavila pravcato zmago slavje, ko sta se nenadoma zopet pojavila doma. Bilo je spraševanja in pripovedovanja brez konca in kraja in vmes tudi mnogo solz, od

veselja, dokler ni rekel Tomo: »Oh, mamica, zdaj sem zopet pri tebi, ne jokaj več! Slane vode smo imeli itak dovolj!« Tedaj se je razpoloženje spet dvignilo in vesel smeh se je razlegal.

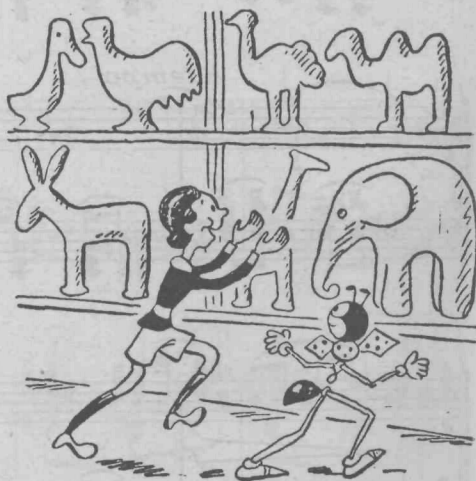
Cvetano so kot rešiteljico brodolomcev posebno proslavljali in ker so njenega strica posli še dalj časa zadrževali v mestu, so vsi trije prijatelji še dolgo ostali skupaj... Nemara še danes obujajo vesele spomine na čudovite doživljaje v skrivnostni zeleni jami...

K o n e c

Igorjev Sveti večer

Čuden angel je z neba
prišel k Igorju nocoj,
štirilistno deteljo
mu prinesel je s seboj:

»Tale listek deteljni
bo prinesel srečo ti,

da boš v šoli in doma
srečen in vesel vse dni.

Dam ti še prirodopis,
ves iz čokolade je;
da boš dobro v šoli znal,
hitro snej živali vse!»

NOVEMBER

(Sivi dnevi)

Jako otožno

Klavir *p*

zadržuj

a tempo

ritenuto

p

DECEMBER

(Na ledu)

Razigrano

Klavir

f

The first system of music is for piano. It features a treble and bass clef with a 3/8 time signature. The key signature has one sharp (F#). The music begins with a forte (f) dynamic. The right hand plays a series of chords and eighth notes, while the left hand provides a simple bass line.

f

The second system continues the piano piece. It maintains the 3/8 time signature and key signature. The right hand has more complex chordal textures, and the left hand continues with a steady bass line. The dynamic remains forte (f).

p

The third system shows a change in dynamics to piano (p). The right hand features more sustained chords, and the left hand has a more active bass line with eighth notes. The time signature and key signature remain the same.

f

The fourth system returns to a forte (f) dynamic. The right hand has dense chordal patterns, and the left hand continues with a rhythmic bass line. The time signature and key signature are consistent with the previous systems.

malo zadržuj

The fifth system is the final one on the page. It begins with the instruction 'malo zadržuj' (hold slightly). The right hand has a final chordal structure, and the left hand concludes with a few notes. The time signature and key signature are maintained.

BOŽIČNA LEGENDA

KAKOR VSAKO LETO, JE NA BOŽIČNI VEČER MARIJA, BOŽJA MATI, PRIŽGALA DROBNO BELO SVEČKO, JO DALA SVOJEMU BOŽJEMU SINKU JEZUŠČKU IN REKLA:

»SINKO PREDRAGI MOJ, PONESI NA ZEMLJO LJUDEM TO LUČKO MIRU IN LJUBEZNI.«

BOŽJI OTROK JE VZEL SVEČKO, SE POSLOVIL OD SVOJE BOŽJE MAMICE IN SE Z JOŽEFOM, SVOJIM REDNIKOM, ODPRAVIL NA DOLGO POT.

SVETI PETER JIMA JE ODKLENIL VELIKA ZLATA NEBEŠKA VRATA IN JIMA ŽELEL SREČNO POT. ZUNAJ STA SEDLA NA BEL OBLAK, KI JE LAHNO SPLAVAL PROTI ZEMLJI.

BILA JE NOČ, SVETA BOŽIČNA NOČ. JOŽEF IN BOŽJI OTROK STA NA OBLAKU POTOVALA MIMO ŽAREČIH ZVEZD IN NJUNA POT JE BILA TAKO LEPA, DA SE JE BOŽJI OTROK SREČNO SMEHLJAL.

TODA ČIMBOLJ STA SE BLIŽALA ZEMLJI, TEM MANJ ZVEZD STA SREČAVALA NA SVOJI POTI. VEDNO GOSTEJŠA IN BOLJ ČRNA TEMA JU JE OBDAJALA. JEZUŠČEK SE JE TEMU ČUDIL.

KO STA TAKO POTOVALA SKOZI TEMO IN KONČNO VENDAR SPET NALETELA NA DROBNO SAMOTNO ZVEZDO, KI JE VSA TREPETALA, JO JE BOŽJI OTROK VPRAŠAL, ZAKAJ TAKO MALO ZVEZD RAZSVETLJUJE ZEMLJO.

ZVEZDICA JE VZTREPETALA IN PLAHO ZAŠEPETALA:

»PRESVETI GOSPODAR MOJ, MOJE SESTRICE SE BOJE SIJATI NA ZEMLJO. TAM DOLI IMAJO TAKŠNE ČUDNE ZVERI, KI BRUHAJO OGENJ V NEBO. IN PO NEBU LETAJO JEKLENI PTIČI IN MEČEJO OGENJ. TUDI TI, GOSPODAR NEBA, SE RAJE VRNI. TAM DOLI SE TI LAHKO KAJ HUDEGA ZGODI.«

BOŽJI OTROK SE JE NASMEHNIL.

»ČE SO LJUDJE NA ZEMLJI NESREČNI, ME ŠE BOLJ POTREBUJEJO. LUČKO MIRU IN LJUBEZNI JIM NESEM, KI JIM BO RAZSVETLILA TEMO IN POKAZALA POT DO SREČE.«

»DA BI BILA USPEŠNA TVOJA POT, O PRESVETI GOSPODAR!« JE ŽELELA ZVEZDICA IN UTONILA V TEMO.

BELI OBLAK JE SPLAVAL DALJE IN DALJE. BOŽJI OTROK JE S SVOJIMI DROBNIMI DLANMI VAROVAL PLAMENČEK SVOJE SVEČKE, DA NE BI UGASNIL.

NENADOMA STA ZASLIŠALA V ZRAKU NEKJE ČISTO BLIZU ČUDNE GLASOVE. NEKAKŠNO BRNENJE.

»KAJ JE TO?« JE BOŽJI OTROK PLAHO POGLEDAL SVOJEGA REDNIKA.

TODA JOŽEF MU NI VEDEL ODGOVORITI.

BOŽJI OTRŌK JE DVIGNIL SVEČKO NAD GLAVO IN POSVETIL V TEMO. TEDAJ STA ZAGLEDALA TROJE VELIKIH ČUDNIH PTIČEV, KI SO Z BRNEČIM ROPOTOM LETELI MIMO. EDEN IZMED NJIH JE ODVRGEL NEKAJ TEMNEGA NA ZEMLJO. BOŽJI OTROK SE JE RADOVEDEN SKLONIL IN PADAJOČEMU PREDMETU SLEDIL Z OČMI. KO JE TISTA ČRNA STVAR PADLA NA ZEMLJO, JE ZAGRMELO KAKOR OB HUDI URI, NATO PA SE JE PRIKAZAL VELIK OGENJ.

TAKO JE BOŽJI OTOK SPOZNAL TISTE ČUDNE JEKLENE PTIČE, KI MEČEJO OGENJ IN O KATERIH MU JE PRIPOVEDOVALA ZVEZDICA.

KONČNO SE JE BELI OBLAK ZEMLJI TAKO PRIBLIŽAL, DA STA LAHKO STOPILA NA ZEMELJSKA TLA.

TODA VSE NA ZEMLJI JE BILO TAKO ČUDNO, ČISTO DRUGAČE KAKOR DRUGA LETA. VSE JE BILO TAKO TIHO IN TEMNO. NIKJER NI ZA OKNI VESELO GORELA LUČ, OD NIKODER SE NI RAZLEGALA RADOSTNA BOŽIČNA PESEM. BOŽJI OTROK JE VISOKO NAD GLAVO DVIGAL SVOJO BOŽJO LUČKO, DA JE SEBI IN REDNIKU RAZSVETLJEVAL POT.

NENADOMA PA JE BOLESTNO ZASTOKAL. NEKAJ OSTREGA GA JE ZGRABILO ZA NOŽICO IN BELO SRAJČICO TER GA DRŽALO KAKOR V KLEŠČAH, DA SE SKORAJ NI MOGEL GANITI.

POSVETIL JE IN Z REDNIKOM STA ZAGLEDALA KUP BODEČE ŽICE, KI JE BILA NA GOSTO PREPREDENA ČEZ POT. TEŽKO JE JOŽEF SVOJEGA BOŽJEGA VAROVANCA IZMOTAL IZ TE BOLEČE ŽIČNE PASTI. ŠLA STA DALJE, ČEPRAV JE BOŽJEMU OTROKU KRVAVELA NOŽICA IN PUŠČALA V BELEM SNEGU RDEČO SLED.

PRISPELA STA V NEKAKŠNO TABORIŠČE, KJER PA TUDI NI GORELA NOBENA LUČ. KAKOR VELIKE POŠASTI SO BILI VIDETI MOŽJE, KI SO STALI V DOLGIH VRSTAH IN IMELI NA OBRAZIH ČUDNE STRAHOTNE MASKE.

ČEPRAV BOŽJI OTROK ŠE NIKOLI NI VIDEL LJUDI S TAKŠNIMI MASKAMI, SE JIH VENDAR NI ZBAL. VISOKO JE DVIGNIL SVOJO BOŽJO LUČKO IN OB STRANI SVOJEGA STAREGA REDNIKA ŠEL NARAVNOST PROTI NJIM.

TEDAJ PA JE EDEN IZMED MOŽ VES RAZBURJEN STEKEL PROTI NJEMU IN ZAKRIČAL:

»OD KOD SI SE PA TI VZELO, OTROČE? TAKOJ UGASNI LUČ, KAJ NE VEŠ, DA PRIČAKUJEMO VSAK ČAS ZRAČNI NAPAD?«

BOŽJI OTROK MU JE POJASNIL, DA JE TO LUČ MIRU IN LJUBEZNI. PRAV TEDAJ PA JE V ZRAKU ZABRNELO. V HIPU SO SE MOŽJE RAZKROPILI NA VSE STRANI. ODHITELI SO K VELIKIM ČRNIM STROJEM, KI JIH JE BILO VSE POLNO OKROG. HIP NATO JE VSEOKROG ZAGRMELO. ZEMLJA IN NEBO STA SE RAZSVETLILA OD MOGOČNIH OGNJENIH ZUBLJEV, KI SO JIH TI STROJI ZAČELI BRUHATI IZ SVOJIH VELIKIH ŽREL. BOŽJI OTROK SE JE BOJEČE STISNIL K SVOJEMU REDNIKU. ŠE VEDNO JE DRŽAL V ROKAH PRIŽGANO SVEČKO. TODA NJEN PLAMENČEK JE BIL TAKO DROBCEN IN REVEN V PRIMERU S PLAMENI, KI SO JIH BRUHALI JEKLENI STROJI.

V ZRAKU JE BRNELO.

»V ZAKLONIŠČE JU ODVEDI, TAKOJ,« JE UKAZAL POVELJUJOČI GLAS. MOŽ, KI JE STAL PRI JOŽEFU IN BOŽJEM OTROKU, JU JE PRIJEL ZA ROKO IN ODVLEKEL S SEBOJ. PRIVLEKEL JU JE V OZEK ROV, KI JE BIL IZKOPAN POD NEKO GORO. NOTRI JE BILO MNOGO LJUDI. VSI SO IMELI NA OBRAZIH TISTE ČUDNE MASKE.

»TUKAJ OSTANITA,« JE REKEL MOŽ, »DOKLER NE BOSTA SLIŠALA ALARMA, DA JE NEVARNOST PREŠLA.«

PRINESEL JE OD NEKOD DVE MASKI IN JIMA JIH NATAKNIL NA GLAVO.

»ČE BI ME ZDAJLE VIDELA MOJA NEBEŠKA MATI,« JE POMISLIL BOŽJI OTROK IN SE BRIDKO NASMEHNIL. NJEGOV LJUBI STARI REDNIK PA JE GODRNJAL, DA SE BO S TO 'ČUDNO TORBO' NA USTIH PRAV GOTOVO ŠE ZADUŠIL. TODA BOŽJI OTROK GA JE POTOLAŽIL:

»POTRPI, LJUBI REDNIK« JE REKEL, »ZAKAJ BI MIDVA IZKUSILA MANJ OD VSEH TEH UBOGIH LJUDI.« IN Z MASKO NA ZLATOKODRI GLAVICI, Z RANJENO NOŽICO IN RAZTRGANO SRAJČICO JE STOPIL MED LJUDI, KI SO SE DRUG DRUGEGA TIŠČALI V TESNEM ROVU. VISOKO JE DVIGNIL SVOJO BOŽJO LUČKO IN REKEL BLAGO:

»LJUDJE, PRINESEL SEM VAM LUČKO MIRU IN LJUBEZNI.«

TODA NIHČE NI DVIGNIL GLAVE. KAKOR DA GA SPLOH SLIŠALI NISO.

BOŽJI OTROK JE PONOVLIL: »LJUDJE PREDRAGI, PRINESEL SEM VAM LUČKO MIRU IN LJUBEZNI, DA VAM RAZSVETLI TEMO IN POKAŽE POT K SREČI.«

LJUDJE SO SE ZAČUDENO SPOGLEDALI.

»KAJ BLEBEČE TA OTROK?« SO SPRAŠEVALI DRUG DRUGEGA. TEDAJ PA JE NEKDO VSTAL IN STOPIL K NJIMA.

»KAJ NE VESTA, DA V ZAKLONIŠČIH NE SMEJO GORETI NEZAVAROVANE LUČI,« JU JE OKREGAL IN UGASNIL BOŽJO LUČKO. BOŽJI OTROK JE ŽALOSTNO SKLONIL GLAVO.

PRAV TAKRAT SO ZATULILE SIRENE V ZNAMENJE, DA JE NEVARNOST MINILA. LJUDJE SO PLANILI K IZHODU. POČASI, SKLONJENA IN ŽALOSTNA STA JIM SLEDILA.

»NIČ VEČ NE RAZUMEM LJUDI IN ONI NIČ VEČ NE RAZUMEJO MENE,« JE ŽALOSTNO POTOŽIL BOŽJI OTROK IN ODLOŽIL MASKO.

VRAČALA STA SE MIMO KRVAVEČIH TRUPEL IN STOKAJOČIH RANJENCEV. JEKLENE ZVERI, KI SO PREJ BRUHALE OGENJ, SO BILE ZDAJ POGREZNJENE V ZLOHOTEN MOLK. SREČAVALA STA DOSTI LJUDI, TODA NIHČE JU NI USTAVIL IN VPRAŠAL, KDO STA IN OD KOD PRIHAJATA.

KO STA SE VRNILA V NEBESA, JE BOŽJI OTROK STEKEL K MATERI, KI GA JE PRIČAKOVALA VSA SIJOČA OD SREČE IN BOŽJE LEPOTE. VRNIL JI JE UGASLO SVEČKO, POTEM PA JE SKRIL SVOJO ZLATOLASO GLAVICO V NJENO NAROČJE IN SE BRIDKO RAZJOKAL.

Lesene jaslince (češki izdelek)

Prismojени Eтаро

(Japonska pravljica)

V neki vasi je živela mati s sinom. Eтаро mu je bilo ime. Bil je tih in poslušen fant, vsakomur je rad ustregel. Imel pa je samo eno napako: bil je premalo bistre glave.

Nekoč mu je mati rekla: »Eтаро, grem na potok perilo prati. Ti pa medtem pazi na ribo v kuhinji, ker je tam maček!«

Mati je odšla. Eтаро je šel takoj v kuhinjo, pogledal in videl na polici krožnik z ribo.

»Saj vendar ne morem ves čas takole od spodaj gor gledati ribo,« si je mislil Eтаро. »Rajši dam krožnik na tla.«

To je tudi storil. Postavil je krožnik z ribo na tla, sedel in strmел v ribo. Na mačka je pozabil. Maček pa se je bolj in bolj plazil k ribi. Prikradel se je h krožniku, pograbil ribo za glavo in jo potegnil na tla, tako da je bil na krožniku samo še rep. Eтаро se še zganil ni. Maček je najprej požrl ribi glavo, potem pa počasi vso ribo. Na krožniku je ostal samo rep. Maček je bil sit. Odšel je v kot, se lepo zvil v klobčič ter zaspal.

»Zdaj nimam na kaj paziti,« si je mislil Eтаро. »Riba je izginila. Na dvorišče pojdem.« Eтаро je planil iz hiše in srečal mater, ki se je vračala domov.

»Kaj delaš na dvorišču, Eтаро?« ga je vprašala mati. »Rekla sem ti, da pazi na ribo!«

»Saj sem!«

»Pa zakaj si potem zbežal iz kuhinje?«

»Nisem imel več na kaj paziti. Od ribe je ostal samo rep.«

»In kje je drugo?«

»Maček je požrl.«

»In kaj si delal ti?«

»Pazil sem na ribo.«

»Ah, ti si prismoda!« je dejala mati. »Zakaj nisi zavpil na mačka: Boš šel!? Maček bi bil zbežal in riba bi bila ostala cela.«

»Saj res,« je odgovoril Eтаро. »Prihodnjič bom bolj pameten.«

Vdrugič mu je mati rekla: »Eтаро, pojdi na vrt in poglej, ali je že zrasla redkvica. Pa poglej tudi, ali ne obžirajo zelja gosenice!«

Eтаро je takoj tekel na vrt. Redkvica je res že zrasla. Ampak zelje je bilo uničeno. Na zelnih listih so bile velike zelene gosenice.

Eтаро jih gleda in si misli: »Zdaj vem, kaj moram storiti. Pregnati jih moram z zelja.« In začel je na vse grlo kričati: »Boste šle! Boste šle!« Gosenice pa se sploh niso ganile. »Boste šle!« je vpil Eтаро še glasneje. Toda naj je kričal, kolikor je hotel, gosenice so mirno sedeje na listih. Eтаро je začel jokati in je tekel k materi.

»Zakaj pa jokaš?« je vprašala mati.

»Kako bi ne jokal? Gosenice nam obžirajo zelje. Kričal sem nanje: Boste šle! Boste šle! One pa me niso poslušale.«

»Ti si neumen!« je dejala mati. »Mar misliš, da je gosenica in mačka isto? Gosenice bi bil pobil, pa bi bilo.«

»Saj res,« je odgovoril Eтаро. »Bom vdrugič bolj pameten.«

Še tisti dan popoldne je rekel Eтаро materi: »Danes je v občinskem domu predstava; pripeljali so se rokoborci. Ali grem lahko gledat?«

»Lahko,« je dejala mati. »Samo ne tlači se v gnečo in se lepo vedi!«

Eтаро je bil vesel in je hitel v občinski dom. Predstava je bila na dvorišču. Na sredi je bil lesen oder in na njem sta se borila dva močna, mišičasta moža. Okrog odra so se gnetli gledalci. Vsa vas se je zbrala k predstavi, zato je bilo na dvorišču tesno in vroče. Vsi gledalci so imeli v rokah papirnate, poslikane pahljače, kakršne so pri Japoncih v navadi. Pahljače so tiho šuštele in prijetno hladile.

Etaro je prišel tako pozno, da je moral ostati pri vratih. Nič ni videl razen tilnikov in hrbtov gledalcev. Iz dolgega časa si je začel ogledovati tilnike. Uzrl je plešasto glavo, rožasto in lesketajočo, kakor da bi bila lakirana. Ravno v sredi na edinem lasu je sedela velika, črna muha.

»Muha sedi na plešasti glavi prav tako kakor gosenica na zeljni glavi,« si je mislil Etaro. »Požrla bo starcu poslednji las. Moram jo brž ubiti. Storing dobro delo!«

Etaro je visoko vzdignil svojo pahljačo in mahnil starca po tilniku. Starrec je zakričal in se obrnil. Videl je Etara in zavpil nanj: »Kaj si dovoljuješ, ti nepridiprav?« Zamahnil je in ga udaril. Etaro se je razjokal, se z rdečim licem prerinil skozi ljudi in zbežal domov.

»Zakaj si se tako hitro vrnil?« se je čudila mati.

»Ker sem bil spodoben, sem dobil zaušnico,« je pravil Etaro. »Udaril sem starega moža s pahljačo po glavi, da bi ubil muho, ki ga je nadlegovala, on pa se je razjezil in mi eno prislonil.«

»Ah, ti si res prismojen!« je rekla mati. »Zakaj si udaril starca po glavi? Samo zamahnil bi bil s pahljačo, pa bi bila muha odletela.«

»Saj res,« je dejal Etaro. »Prihodnjič bom pameten.«

Drugi dan je nastal v vasi požar. Etaro ni požara še nikoli videl, zato je na vso moč tekel gledat, kako hiša gori. Že od daleč je videl plamene med gostim črnim dimom. Po ulicah so hiteli ljudje. Etaro je priteklo h goreči hiši in se ustavil na nasprotni strani ulice.

Zdaj je nekaj zahreščalo in iskre so se razletele na vse strani: udrl se je goreč tram. Iskra je priletela čez ulico in padla na papirnato okno hiše, ob kateri je stal Etaro.

»Oj, oj!« je zaklical Etaro. »Moram iskro odgnati, da ne bo zgorela vsa hiša!«

Potegnil je pahljačo izza pasa in začel z njo mahati, kar je mogel. Iskra je zaradi tega vzplamtela in papir je začel tleti. Prebivalci hiše so zapazili, da se kadi iz papirja na oknu in so pritekli na ulico. Tam so videli Etara, ki je stal pri oknu in s pahljačo razpihoval ogenj. Iztrgali so mu pahljačo iz rok in ga pošteno naklestili. Tleči papir so brž polili z vodo.

Prestrašeni in objokani Etaro se je odplazil domov.

»Kaj se ti je zgodilo?« je vprašala mati, ko je videla objokanega sina.

»Spet so me nabili,« je jokal Etaro. »Hotel sem s pahljačo odgnati iskro s papirnatega okna, da bi ne zažgala hiše, oni pa so mi vzeli pahljačo in me povrh še nabili.«

»Strašno si neumen,« mu je rekla mati. »Kaj se morda iskra pogasi s pahljačo? Ogenj je treba politi z vodo.«

»Res je. Vdrugič bom bolj razumen.«

Naslednji dan je šel Etaro na sprehod. Na koncu vasi je prvič zagledal kovačnico. Vrata so bila na stežaj odprta, ker je v kovačnici ves dan gorel ogenj. Okrog ognja sta se vrtela dva

mlada fanta. Tolkla sta po razbeljenem železu s kladivom na dolgem držaju. Kadar je kladivo udarilo na železo, so završele iskre na vse strani.

Etaro je stal pri vratih in gledal. »Že spet ogenj!« se je razveselil Etaro. »Zdaj vsaj vem, kaj moram storiti!« Zajel je polno vedro vode in jo zlil na ogenj.

Kovača sta najprej samo zazijala, potem pa sta planila na Etara, ga pošteno premikastila in porinila iz kovačnice. Etaro je ves v joku tekel domov.

»Kaj se ti je spet pripetilo?« ga je vprašala mati.

»Spet so me pretepli. Šel sem mimo kovačnice, kjer je gorel ogenj in so letale iskre, čisto tako kakor takrat, ko je gorela hiša. Hotel sem ogenj pogasiti z vodo, kakor si mi svetovala, toda kovača sta se razjezila name in me pretepla.«

»Kako si prismojen!« je rekla mati. »V kovačnici potrebujejo vendar ogenj

za delo. Ali nisi videl, kako tolčejo kovači s kladivom po železu? Če si jim hotel pomagati, bi bil moral delati isto kakor oni.«

»Saj res. Prihodnjič bom bolj pameten.«

Dva dni nato je šel Etaro spet na sprehod. Nekaj korakov od hiše je videl dva fanta, ki se s palicami vadita v sabljanju. »Moram jima pomagati,« si je mislil Etaro. Pobral je na tleh debelo grčasto palico in usekal, kar je imel moči, najprej enega, potem pa drugega po glavi. Fanta sta se takoj nehala sabljati in se oba vrgla na Etara. Bila sta močnejša in starejša in razen tega sta bila dva proti enemu. Pretepla sta Etara tako, da se je komaj privlekel domov.

»Kaj ti je?« je vprašala mati. »Ali so te spet nabili?«

»Spet. Na ulici sem videl dva fanta. Drug drugega sta tolkla s palico. Začel sem jima pomagati, onadva pa sta se vrgla name in me takole zdelala.«

Mati je samo zamahnila z roko.

»Oh, kako si bedast, Etaro! Razgnati bi ju bil moral, ne pa jima pomagati!«

»Saj res,« je rekel Etaro. »Drugič bom modrejši.«

Celih sedem dni je sedel Etaro doma, ker se je bal pokazati na cesto. Osmi dan pa ni mogel več vzdržati in je šel na sprehod.

Sredi ceste je videl dva psa, ki sta se mikastila. Etaro se je ustavil in zaklical: »Nehajta se tepsti!« Psa ga seveda nista poslušala. Zato je skočil Etaro k njima, prijel vsakega psa za rep in ju je skušal spraviti narazen. Psa pa sta bila še bolj besna, zarenčala sta in se zagrizla Etaru v nogo. Rešili so ga mimoidoči.

Ko je prišel Etaro domov, ga je mati samo pogledala, rekla pa ni niti besede več ...

Modri pastirček

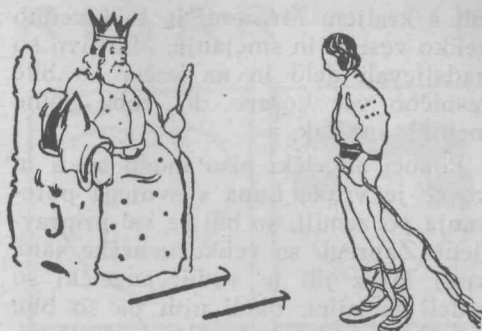
V daljni deželi je živel kralj. Bil je hudo bogat in je imel velike črede. Največ je imel ovac. Med pastirji je bil eden posebno pаметen. O tem je zvedel kralj. Takoj ga je dal poklicati v svojo palačo, da bi z izpraševanjem spoznal njegovo modrost. Ko je prišel pastirček v palačo, je kralj takole začel:

»Slišal sem, da si zelo moder in pаметen. Ako mi prav odgovoriš na tri vprašanja, ne boš več pastir, ampak postal boš kraljevič in boš pri meni do smrti. Pazi, da boš dobro odgovarjal! Povej mi, koliko kapljic vode je v prostranem morju!«

Pastirček je odgovoril: »Če ni nič drugega, gospod kralj, potem je to lahko. Toda najprej ukažite, da ne sme deževati, dokler ne preštejem vseh kapljic morske vode!«

»Zdaj mi pa reci,« pravi kralj, »koliko zvezdic se blišči na nebu!«

»Če ni nič drugega, gospod kralj, bi znal tudi to. Ukažite pa najprej,

da morajo vse te zvezdice priti k vam na vaše veliko dvorišče, in vse do zadnje bom preštel!«

»Zdaj mi pa še povej,« reče kralj, »koliko ur traja večnost!«

»Tudi to ni težko, ako ukažete, gospod kralj, naj čas ne hiti, ampak naj se ustavi. Potem bom lahko izračunal, koliko ur traja večnost!«

»Dobro si se držal, pastirček. Ostaneš pri meni in boš moj sin — kraljevič!«

In prišli so služabniki in oblekli pastirčka v kraljevsko obleko, svojo pa je pastirček spravil za spomin. Kralj je priredil veliko gostijo in povabil vse kralje in kraljice, da bi videli novega sina.

* * *

Sneži!

(Zimska pravljica)

V nebesih so bili vsi angelci neumorno pri delu. Jutri bo moral nastopiti kralj Mraz svojo pot na zemljo in za to so bile potrebne velike priprave. Bilo je vendar čisto jasno: če potuje kralj Mraz na zemljo, mora snežiti. Pred nekaj dnevi so ostrigli oblake — ovčice, iz katerih volne so pričeli izdelovati snežinke.

Sedaj so sedeli že vsi angelčki pri delu od ranega jutra in pukali cele gore snežnobele nebeške volne. Ta je bila tako drobna in nežna, da je bilo delo vsem v pravo veselje. Zato so se sme-

jali in veselo kramljali, dà, prišlo je celó tako daleč, da so pričeli angeli oblikovati snežene kepe in se obmetavati z njimi.

Sveti Peter se doslej ni zanimal za nebeško mladino. Ko bi ga pa skoraj zadela taka mehka bomba, mu je bilo vse skupaj že preveč objestno.

»Zdaj pa končajte, nepridipravi!« je zarohnel in zvenelo je tako grozeče, da so se poredni angelski fantki hitro poskrili po vseh nebeških kotih.

»Če boste še naprej take počenjali, ne pojedete jutri na zemljo,« je nadaljeval sv. Peter. »Potem bodo drugi trosili snežinke!«

Tako je zdaj postalo tiho v velikem prostoru, da bi se lahko slišala šivan-ka, če bi padla na tla. Kajti na zemljo bi vsi radi šli in kadar so se vo-

zili s kraljem Mrazom, je bilo vedno veliko veselja in smejanja. Marljivo so nadaljevali delo in na večer so bile resnično vse košare do roba polne mehkih snežink.

Ponoči angelčki niso mogli spati in ko se je vrnila Luna s svojega potovanja po zemlji, so bili že vsi pripravljeni. Zapregli so velike nebeške sani, kralj Mraz jih je vodil; angelčki so sedeli za njim, okoli njih pa so bile naložene velike košare s snežinkami. V dih jemajoči voznji je šlo nizdol po Rimski cesti.

Gospod Sonce je mežikal še neprespan iz svoje velike postelje.

»Pozdravi mi Zemljo,« je zaklical kralju Mrazu, »kmalu pridem za teboj!«

Ko so se sani bližale Zemlji, je zapovedal kralj Mraz: »Pričnite!« Angelčkom ni bilo treba dvakrat reči. Z obema rokama so zagrabili v košare in že so zaplesale prve snežinke proti Zemlji. V veselem direndaju so se optekale po zraku.

Mati Zemlja je navdušeno sprejela zimski obisk. Mrzli decembrski veter ji je pustil le njeno golo, rjavo oblacilo. Vse rožice so odcvetele, suhe vejice na drevju so trepetale od mraza, prezebajoč so čepeli ptički v zatišjih in niso imeli nobenega veselja do petja. Zdaj je postalo vse drugačno. — Drevesa, ki sò v mrzlem zimskem vetru prezebala in trepetala, so se udobno pretegovala pod belim plaščem in so bila čisto tiha in ponosna, da ne bi šla kakšna snežinka v izgubo. Vsak dimnik je nosil zabavno belo kapo,

strehe so dobile bele kožuhovinaste plašče, povsod so se gromadile mehke snežinke.

Otroci, ki se niso vedeli od dolgočasja kam dati, so hiteli k materi.

»Zima je tu!« so vzklikali veselo, »zdaj pa kar v sneg!« Hitro so oblekli plašče in zdirjali v beli snežni metež. Ha, to je bilo veselja! Tu so delali debelega sneženega moža, tam je nastala prava snežna bitka in na pobočju bližnjega hriba so brzeli na saneh in smučkah v dolino.

Kralj Mraz pa se je vozil smeje in rožljajoč s kraguljčki po deželi in njegovi pomočniki so veselo opravljali svoje delo. Ko so se zvečer namenili domov, so bile vse košare prazne.

V nebesih ni bilo pripovedovanja ne konca ne kraja, kajti vsi, ki so ostali doma, so hoteli vedeti, kako je bilo na Zemlji.

»Jaz sem vrgel sneženo kepo naravnost skozi dimnik na ognjišče!« je ponosno pravil razposajeni angelček. »In ko je tako šumelo in prasketalo, je prišla dekla in zavpila: »O, mleko je vzkipelo! Bila pa je le snežena kepa!«

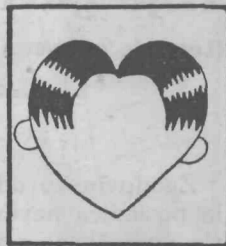
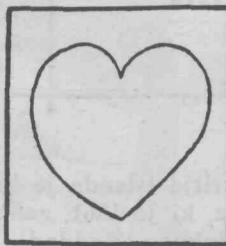
Smeha in pripovedovanja ni hotelo biti konec, dokler ni angel - trobentač zatrobil k spanju. Tedaj so pohiteli angelci še enkrat k nebeškim vratom, da bi ostalim pokazali Zemljo v zimski odeji. In ko so vsi kukali skozi vrata,

tedaj jim je bilo kar svečano okrog srca. Pod njimi je ležala mati Zemlja v globokem spanju in njeno belo oblacilo se je srebrno blestelo skozi noč. Na vsej prostrani zemlji ni bilo koticčka, ki bi bil brez snega.

Zima je prišla!
Juhuhu!

MLADI RISAR

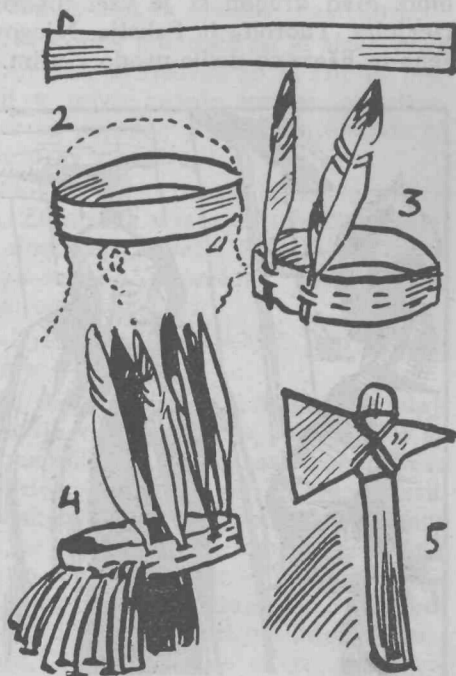
Najprej kakor hlače,
svinčnik dalje skače,
še očala, nos, oči:
profesor strogi v nas strmi.

To srce ne bije,
se z lasmi pokrije,
usta, brke vriši mu,
pa je mojster **brivec** tu!

ZA SPRETNE ROKE

Indijanski nakit in tomahavk

Iz platna ali kakega drugega blaga izrežemo ozek trak (št. 1), ki mora biti tako velik, da se točno prilega glavi (št. 2). Trak zadaj sešijemo in napravimo vanj spredaj nekoliko zarez, kamor zatakamo poslikana kurja peresa (št. 3). Nato si preskrbimo rafijo (dobimo jo v vsaki trgovini z vrtnarskimi potrebščinami in semeni) v eni barvi (najlepša je rdeča) in našijemo na zunanjo stran platnenega traka rafijo druga poleg druge, toda le na zadnji strani. Če sami ne znate s šivanko ravnati, vam bo to delo prav rada napravila mamica ali starejša sestra (št. 4). Tomahavk je napravljen iz lesa za izrezovanje (št. 5). Seveda ga je treba pestro poslikati, da napravi vtis pristne indijanske sekirice.

Trije gavrani

(Legenda s severa)

Zgodovinsko odkritje Islanda je bilo posledica nevihte, ki je 1861. zanesla norveškega razbojnika Maddoda z njegove smeri. Deželo, kjer je pristal, je nazval Snoeland ali Sneževino.

Dve leti kasneje pa je slepa srepota prirodnih sil na novo vmes posegla in — srečno naključje — piš vetra je potisnil v iste predele Šveda Gardarja. Objadral je otok, ki se je pojavil pred njim, prebil na njem zimo. Da bi potomci ohranili spomin nanj, je ime Snoeland zamenjal z imenom Gardarsholm, Gardarjev ostrov.

Po svojem povratku je naslikal to čemerno nebo, to ostro podnebje, to sodrgo leda, lave, bučnih potokov in ognjenikov s tako živimi barvami, da je marsikoga zamikal. Eden njegovih prijateljev, Floki, Valgardov sin, je sklenil odriniti tja ter ustanoviti naselbino. Med drugim si je vzel tovariše Herjolfa, Thorolfa in Faksija. Njegova žena in hčere so delile usodo z njim.

V teh časih ljudje niso znali zvezdoslovno — po njenih koordinatah, po širini in dolžini — določiti položaj kake zemlje. Zopet najti Gardarsholm po približnih podatkih je bila kaj težka naloga. In Floki se je vpraševal, ali bo kos temu težavnemu zadatku.

Zanašati se ni mogel na to, da mu bo sreča tako mila kakor Maddodu in Gardarju. Vsa odgovornost je zadevala njega, početnika kolonistovske odprave. Dolžan je bil ukreniti vse potrebno, da ne bodo brezuspešno blodili po vodovju ljudje, ki jih je zamamila njegova pripoved.

Živela pa je v Smiorsundu starka, o kateri je šel glas, da ima dar drugega vida. Mnogi so si čestitali, ker so se ravnali po njenih nasvetih. Floki jo je šel pred odhodom sveta vprašat. Zmajala je z glavo in odgovorila:

»O, Gojevič, zaiti na potu, to ni edina nevarnost za posadko, ki se drzno spušča na razburkane planjave morja, ležečega na meji sveta. In mračno brezmejnost voda vidim nasršeno s številnimi uimami: neznani tokovi, goste megle, hribi zmrzle vode, ki jih zanaša in ki venomer prete ladji. Če hočeš ugodno opraviti svoj naklep, ne bo kar nič odveč pomoč kakega boga. Žrtvuj Thoru, Odinovemu sinu. To ga bo naklonilo tebi v prid in tvojega spoštliivega, vdanega dejanja ne bo pustil brez plačila.«

»Kaj naj mu darujem, da mu bo pogodu?«

»Jutri ti razodenem.«

Po končani noči se je Floki vrnil. Prerokinja mu je pokazala v grobi kletki, napravljeni iz prepletenih vejic, tri krokarje, ki so se bili ujeli v nastavljeno past radi čarodejnega petja. Vsak od njih je nosil na levi peroti z belim zapisan runski znak »thau«, enakovreden prvima pismenkama Thorovega imena.

»Te-le živali boš posvetil rdečebrademu bogu.«

In razložila mu je, kako se je treba vesti, da iz njihovega poleta potegne nauk glede smeri na Gardarsholm. Pomolčala je, nato pa dodala:

»Obilica zaščite ne škodi. Priporoči se Njoerdu Noatunskemu, gospodarju Vetrov, in nikar zanemariti pomoči mračnih sil, ki švigajo po Vesoljstvu. Na kljun in krmo svojega drakarja vreži blagodejne rune, ki potolažijo val in sapo pred njegovim ospredjem ter ovirajo, da se ne pogrezne. Načrtala sem jih na tole bukovo deščico... Samo preiši jih.«

Floki je tenkovestno izvršil dobljena navodila. Posnel je rune ter na meji med pokrajinama Hordaland in Rogaland postavil kamenito piramido v znamenje spoštovanja do Azov, mogočnih nebeščanov. Na ploči ob znožju te piramide je Thoru posvetil vse tri gavrane.

Ko so prispele zaloge, ko so se vkricali njegova družina in njegovi znanci, je razvil jadra ter odrinil proti zapadu. Pritisnil je k Hjatlandu — današnji Šetland — se ustavil na Farerskem otočju, kjer je poročil eno svojih hčera z možem odličnega rodu in po končanem gostovanju je odjadral na široko morje.

Ob zori drugega dne plovbe se ni nobena reč razodevala na mokri pustinji.

Floki izpusti enega izmed ptičev, ljubih Odinu, Gavran se zažene kvišku, kolobari nekaj časa, nato pa ubere proti jugu, proti Farerom!

Naslednje jutro osvobodi Valgardo-
vič drugega svojega gavrana. Ta se povzpne v zrak, kroži nekaj časa, se vrne in sede na »rajno« ali jadrno prečnico, kjer trdovratno obstane navzlic vsem zvijačam, s katerimi ga hočejo prepo-
diti. S tem je pokazal, kako daleč je kopno.

Minila je zopet noč. Tretji krokar je opročen svoje ptičnice. Sfrfota proti nebu, zakolobari...

Tedaj pa se črni svat, ki prejšnji dan ni kazal nikake volje za potovanje, kakor za stavo zakadi s svoje gredi. In oba sta družno izginila proti severozahodu.

Ladja zavije v to smer in pojavi se otok Gardar, moleč iz brezna. Skoraj se razločijo obrisi. Osorni videz iztoč-

ne obale ni imel nič očarljivega na sebi. Floki prime drog, pluje ob južnem obrežju in priplava v enega od zahodnih zalivov. In Faksi klikne: »Blizu velike zemlje moramo biti, saj iz nje izvirajo močne vode, ki se izlivajo v morje.«

Poslej se ta zajeda imenuje po možu, ki mu je ušla ta opazka: Faxifjord.

Na koncu polotoka se je širilo žrelo ognjenika. Objadrali so ta rtič in prodrli v novo zajedo znatne površine, kjer so uspešno ribarili, kajti vode so bile prav ribovite.

Flokiju se je pokrajina zdela prijetna. Zato vrže v morje stebričke svojega domačega sedeža, tako zvane »ondvegis-subur«, posvečene podobe svojega ognjišča, češ:

»Kjer obsede na pečini, tam si sezi-damo bivališča!«

Še dalje ribarijo... Megla jih zdajci ovije v svoje vlažne halje... Ko se je razpršila, so vneto zasledovali svete stebriče Flokijeve, pa jih niso uzrli. Preiskali so tisti del nabrežine, kamor jih je priliv utegnil zanesti. Zastonj. Že so obupavali, kar se zasliši krepko in nepretrgano krakanje daleč iz nekega zatoka — ki je bil posihdob Vatnsfjord. To krokotanje se je zdelo po-

dobno klicanju. Prihajalo je od dveh gavranov, ki sta frfolela nad neko naplavino, ležečo na pesku. Iz bližine je Floki v njih zatrdno spoznal količka svoje visoke stolice, okrašene z rezljano podobo Odina in Thora.

Hkrati je razočil vedeževalkina gavrana, katerih runa »thau« se je čitala na kreljuti. Ko se jima je približal, sta zletela čez griče.

* * *

Manica Komanova

Danček in ptički

Gostačev Danček je neko popoldne postaval po gaju, ki se je razprostiral tik za vasjo. Očividno je pogrešal primerne družbe. Skušal se je kratkočasiti po svoje. Metal je fračo, brodil po potočku in z očmi zvedavo sledil krilatim pevcem, ki so skakljali po drevju.

Zdaj zapazi na bližnji brezi ptičje gnezdo. Prav tedaj prileti od nekod lepo pisana ptička z glisto v kljunu in obstane na robu gnezda. V tem se dvignejo iz gnezda trije mali, široko odprti kljunčki. Ptica spusti glisto srednjemu v odprtino in takoj spet odleti.

Danček sledi ptici, ki se potem v zraku nekajkrat zavrti in se nato ne daleč od njega spusti na tla. S kljunom in krempljci pridno razbrskava listje, prst in koreninice, iskaje hrane za male, nikdar site želodčke.

Že ima spet nekaj v kljunu, ko Danček v svoji objestnosti nalašč zacepta z nogami.

Drobna ptica izpusti najdeni založaj in preplašena odleti.

»Dober dan, dečko,« se oglasi nekdo za Dančkovim hrbtom.

Deček, v svesti si svojega pravkar storjenega porednega dejanja, se plaho zaobrne.

Pred njim stoji neznan gospod.

Danček ves skrušen pričakuje, da bo zdaj zdej padla trda beseda ali pa še kaj hujšega. Pa ni sledilo ne eno ne drugo.

»Fantek,« pravi gospod prijazno, »tu ne kje v vasi je »Mizarska zadruga«. Bodi tako prijazen in povedi me tja!«

Njiju poslanstvo je bilo opravljeno, umaknila sta se.

In Skandinavci so pretolkli tam zimo, poletje, potem še eno zimo.

Flokijeveemu imenu so dodali še vzdevek Rafna.

Floki Rafna — Floki Uranič.

On je bil tisti, ki je izumil naziv Island, Ledena zemlja, ohranjen do današnjih dni.

»Prav rad,« pokima Danček, ki je natenkrat spet ves pogumen. Nato uslužno popelje gospoda do imenovanega poslopja. Tam stisne neznanec Dančku nekaj svetlega drobiža. Pri tem podrži njegovo roko v svoji in vpraša: »Fantek, čigav si?«

»Gostačev sem. Pri nas pravijo pri Gostaču, ker nimamo svoje hiše,« pojasnjuje Danček.

»Kaj je tvoj oče?«

»Ga nimam. Je umrl. Bil je delavec.«

»In kaj je tvoja mati?«

»Pri sosedih je na delu. Poprime se vsega, kar je treba. Pomaga v kuhinji, v pralnici, na polju in v hlevu.«

»A tako. Tvoja mati se pošteno trudi, da zasluži vse potrebno, s čimer potem obleče, obuže in nasiti tebe. In ko nese takole ob sobotah svoj težko prisluženi denar domov, pa bi se na primer dogodilo, da bi jo nekdo napadel in oropal vsega zaslužka. Kaj bi rekel ti na to — a?«

»Joj,« se zgrozi Danček, »to bi pa pač moral biti velik hudobnež!«

»Prav takšen kakor si ti,« reče trdo gospod. Mar nisi malo prej ptici, s tem da si jo prepodil, izbil iz kljuna hrano, namenjeno lačnim nebogljjenčkom? Sramuj se! In pomni pregovor: Kdor ni usmiljen do živali, ne bo našel usmiljenja pri ljudeh!«

Danček je stal pred gospodom, kakor grešnik pred sodnikom. Rad bi bil izdaval iz sebe besedico opravičila, toda jok mu je popolnoma zadrnil grlo. Molče je skrnil obraz v dlani, se zaobrnil in stekel domov. Počutil je v skriven kotiček in točil grenke solze kesanja.

Pa se je potem res temeljito poboljšal. Večkrat je celo sebi pritrgal košček kruha, da ga je podrobil ptičkom.

Spoštovani gospod Doropoljski!

V septembrski številki sem tudi jaz rešil vse uganke. — Hvala Vam za Vaše vzpodbudne besede. Prosil bom ateka in mamico, da mi dovolita, da bom prihodnje leto reden naročnik Vašega res lepega lista. Potem bom imel priložnost, oglasiti se s kakimi vrsticami na Vas, spoštovani gospod. Za zdaj le toliko, da je moj dom v prelepih Beltincih.

Prav iskreno Vas pozdravlja Vaš

Vekica Šprager,
učencec beltinske šole

Lepi sestavek Ivanke Ambroževe iz Grčarić bom priobčil prihodnje leto v oktobrski številki. Dotlej jo pa prav lepo pozdravljam.

Želim, da bi moje pridne Zvončkarje bogato obdaroval sv. Miklavž.

Pa vesel Božič vsem!

• GOSPOD DOROPOLJSKI

IZ MLADIH PERES

Lokomotiva

Tisto jesen so z vseh desetih predmestnih tirov odpeljali stare vozove in lokomotive nekam na jug. Samo nekaj voz je ostalo in ena sama lokomotiva.

Čuvajeви otroci so se že naveličali vseh iger, s katerimi so si preganjali

dolgčas vse poletje, in so veselo sprejeli predlog najstarejšega, Janka, da si gredo ogledat preostale vozove in lokomotivo.

Najprej so obiskali lokomotivo. Stara in zarjavela je bila. Janko se je povzpел na mesto strojevodje in pretikal in obračal vzvode. O, na lokomotive se je Janko dobro spoznal, saj sta bila z očetom že večkrat v kurilnici, kjer so stale vse drugačne lokomotive kakor je tale tukaj.

Nenadoma je šinila dečku nova misel v glavo. Kaj, če bi spravil lokomotivo v pogon, da bi se malce popeljali po teh praznih tirih. Kako se spravi lokomotiva v pogon, je Janko dobro vedel, vode je treba in ognja.

»Lenka!« je poklical sestrico, ki z bratcem ni upala bliže, »prinesi vedro vode! Peljali se bomo.«

Devet veder vode je morala prinesiti Lenka, da je bil kotel vsaj do polovice poln, in Janko se je moral presneto potruditi, da je zadelal vse luknje in mu ni voda iztekla. Nato so se odpravili v gozd po suhljad in drva. Celo grmado so jih nanosili v lokomotivo. Janko je privlekel iz žepa vžigalice in na ognjišču zakuril.

Precej časa so kurili, da je postalo v lokomotivi že vroče. Para je uhajala pri vseh špranjah, da je bila vsa lokomotiva v dimu. Janko je ves čas pretikal vzvode in kolesca, da bi spravil

lokomotivo v pogon, pa mu ni uspelo. Samo ene ročice ni mogel premakniti, preveč je že zarjavela. Končno so se vsi trije spravili nad njo in vlekli, kar so imeli moči, dokler se ni vdala. V tistem hipu je pri kolesih presunljivo zaškripalo in počasi se je jela lokomotiva premikati. Vedno hitreje je šla, ročice so namreč potegnili do kraja. Kolesje je cvililo na vse pretege, saj že od kdo ve kdaj ni bilo naoljeno.

»Hura, peljemo sel!« je vzkliknil Janko. Pogledal je na domačo hišo, na pragu je stal oče. Pomahal mu je z roko, a oče mu je zažugal s pestjo, kajti spoznal jih je. Vendar se Janko zato ni menil.

Bližali so se glavni progi. Janko je hotel zavreti lokomotivo, a ni mogel ročice premakniti nazaj. Celo vsem trem ni uspelo. Obupani so se spogledali in si niso znali pomagati. Lokomotiva je medtem zavozila na glavno progo.

»Sedaj bomo pač morali peljati do prve postaje,« je obupano dejal Janko in nametal drv v ognjišče. Drugega jim niti ni kazalo, mar naj obstoje na progi sredi polja? Janko se je že močno kesal svojega dejanja. Mar bi bil pustil lokomotivo pri miru! Lenki je šlo na jok, najmlajši, Branko, pa je tulil na vse načine.

Privozili so do ovinka in nenadoma je opazil Janko predor. Počasi in močno sopihaje je vozila lokomotiva vanj. Otrokom so v grozi zastala srca. V to temo naj se popeljejo? Sami. Kaj če se zruši strop in jih zmečka? Vsi povprek so zajokali. Lokomotiva pa je počasi zavozila v temo. Pošastno je sopihala in hropela, gosti dim se je valil od vlažnih sten. Daleč, daleč pred njimi je bila majhna svetla točka, izhod iz tega pekla.

Nenadoma so zaslišali za seboj vrisk in ropot. Janko je strahoma pogledal nazaj, celi roji isker so vreli iz nečesa, ki je ropotalo in hrumelo za njimi. Bližalo se je vedno bolj in s takim hrumom, da so se otroci preplašeni in glasno jokaje stisnili v kot.

Silen tresk in ropot, da se je lokomotiva stresla, jim je naznanil, da jih je tisto strašno dohitelo. Strahoma so pričakovali, kdaj se prikaže od kod

kak peklenšček, ki je hrumel in brenčal za njimi, a v tem je postalo svetleje in kmalu so zagledali onkrat predora beli dan.

Prvi Jankov pogled je veljal nazaj. Skoraj olajšano si je oddahnil, ko ni opazil kakega hudobca. Ali tudi to, kar je videl, ni bilo brezskrbno. Za njimi je sopihal potniški vlak in mogočna lokomotiva je porivala pred seboj majhno škatlico z našimi potniki. Silno začuden je opazil strojevodja stroj pred seboj in takoj uganil, koliko je ura, ko je zapazil čuvajeve otroke.

Na prvi postaji jim je res uspelo ustaviti lokomotivo. Že med vožnjo jo je kurjač z vrvjo zakačil k vlaku in na postaji so morali trije mali grešniki pred postajenačelnika. Sklonjenih glav so stali pred debelim možakom in solze so jim silile v oči, ko so morali pripovedovati svojo zgodbo.

»Kaj vam je padlo v glavo?« je nazadnje zakričal postajenačelnik nad njimi, potlej pa je položil Janku roko na ramo:

»Iz tebe bo še nekaj, če boš tudi v bodoče tako pogumen, a vedi, da se nedovoljenih sredstev nikdar ne sme uporabljati.«

S prvim vlakom so se vrnil domov, Janko pa je čisto zatrdno sklenil, da postane strojevodja.

Stanko Pakič

* * *

Svetemu Miklavžu

Predragi sveti Nikolaj,
začel je Nacek pisati,
ti verno me poslušaj zdaj,
ne zabi me uslišati.

Najprej bi hotel zrakoplov,
da letal bi ko ptica,
nato pa vrečo mandeljnov,
ki so ljuba mi slaščica.

Potem bicikel bi želel,
kot ga nihče nima v vasi,
z njim vsak dan v šolo bi hitel,
v nedeljo k sveti maši...

Zdaj pa, predragi Nikolaj,
te prav lepo pozdravlja
in toplo priporoča se
tvoj Nacek iz Posavja.

Ana Požarjeva

ZASTAVICE ZA BRIHTNE GLAVICE

KRIŽANKA

1	2	3	4	5	6
7			8		
9			10		
	11	12			
	13				
	14				

Vodoravno: 1. pritok Drine; 4. stvar; 7. žensko ime; 8. nadav; 9. začimba; 10. darilo; 11. moško ime; 13. del obraza; 14. pevski glas.

Navpično: 1. snov; 2. glina; 3. plod; 4. veselje; 5. doba; 6. čarobnost; 12. domača žival.

ZLOGOVNICA

Iz zlogov a, dro, e, gipt, i, iz, ka, kri, li, lo, lod, me, na, na, pan, rek, rek, sli, ta, te, ter, to, va, ve, vra, že sestavi dvanajst besed naslednjih pomenov: 1. podoba, 2. posoda, 3. država v Afriki, 4. dan v tednu, 5. žensko ime, 6. merilo, 7. rek, 8. perut, 9. riba, 10. grška boginja, 11. duri, 12. drevesni plod. — Začetnice teh besed povedo znanega svetnika.

ENAČBA

$(a - b) + (c - d) + (e - f) + (g - h) = i$
 d = nadglavišče; b = sukanec; c = denarna enota; d = ploskovna mera; e = slovenski pesnik; f = časovni veznik; g = letni čas; h = sanje; i = državni praznik.

PREGOVOR

VIS, ANKA, POTICA, GRAD, KATJA, LETO, BIK, JERA, SEL, NIZ, VAS, LIK

(V vsaki besedi črtaj eno črko!)

KVADRAT

	1	2	3	4	Vodoravno in navpično
1	A	E	I	O	1. prepir,
2	O	O	O	P	2. pijača,
3	P	R	R	S	3. rastlina,
4	S	S	V	V	4. padavina.

VOŠČILO

vestnost — železo — ubožček — ptičnica
 — preproga — paznik — nikelj

(Iz vsake besede vzemi tri zaporedne črke!)

POSETNICI

M. A. Res

T. A. Res

Ugotovi, kaj sta ta dva brata po poklicu!

REŠITEV UGANK IZ OKTOBRSE ŠTEVILKE:

1. Križanka. Vodoravno: 1. som; 4. Ida; 5. laž; 6. voda; 9. Adam; 13. oko; 14. ona; 15. Laba; 17. vlak; 18. par; 20. era; 21. lan. — Navpično: 1. sila; 2. oda; 3. maža; 6. vol; 7. Oka; 8. dob; 10. dol; 11. Ana; 12. mak; 16. apel; 17. vran; 19. ara.
2. Pregovor. Sveti Luka repo puka.
3. Piramida. S, os, ost, post, poset, posvet.
4. Kvadrat. 1. šilo; 2. Igor; 3. lopa; 4. orač.
5. Posetnici. Stavbenik in svakinja.

VSE UGANKE SO PRAVILNO REŠILI:

Miljutina Šegovčeva, Boris Zakotnik in Francek Melihar iz Maribora; Vekica Šprager iz Beltincev; Anica Kleinsteinova, Vera Zupančičeva, Milena Progarjeva, Viktor Tavželj, Peter Nagode, Stanislav Božič, Ljubo Lenassi in Božidar Činkelj iz Ljubljane; Terezika Svolsjakova iz Doba pri Domžalah; Karlo Eržen in Milan Sancin iz Trsta (Italija); Vladimira Zagradnikova in Igor Plestenjak iz Celja.

STRIC MATIC S KOŠEM NOVIC

V predmestju norveške prestolnice Osla so umrli starši dvema bratom in njuni sestrici. Otroci so postali sirote, nimajo niti sorodnikov, niti dobrih znancev. Sklenili so pa, da bodo sami gospodarili na svojem posestvu. Imajo čedno hišico z vrtičkom, dva konja, dve kravi, koze, svinje in teleta. Starjši deček, zdaj mu je 16 let, urejuje dom in plačuje davek. Dekletce, ima komaj 13 let, pa gospodinji, kuha in pere. V kuhinji se vse blešči od čistosti, mala gospodinja gospodinji odlično, 10 letni deček pa pase koze in krave in skrbi za živali. Država je odredila, da bo dajala podporo tem pogumnim otrokom.

Različne dežele, različne navade! Na Estonskem kakor tudi v drugih severovzhodnih državah pred pričetkom zime zamaše in zalepijo vsa okna in jih vso zimo več ne odpro. To je v teh deželah prav važno opravilo in da otroci lahko pri tem pomagajo, dobijo za to posebne tridnevne počitnice, tako imenovane »počitnice za lepljenje«.

V vasi Kisiljevu žive zelo siromašni ljudje. Komaj zaslužijo za vsakdanji kruh. Vseeno so pa prav zadovoljni, da njihovi otroci hodijo v šolo, čeprav jim ne morejo kupiti potrebnih šolskih knjig. Otroci teh revnih staršev imajo skrbi kakor veliki ljudje. Nič ne lažemo, če napišemo, da se sami šolajo. Denar za šolske potrebščine in knjige si prislužijo z lovom na postrvi.

Vedno bolj se širi navada, da bi na pi-semkih znakah ne bile objavljene samo slike državnikov, ampak tudi osebnosti, ki so za kako državo v duševnem pomenu važne. Tako je generalni poštar USA sprejel zdaj izdajo serije znakov s slikami 35 slavnih Američanov. Med temi je tudi več pisateljev, kakor n. pr.: Emerson, Mark Twain, Washington Irving, Cooper, Longfellow, Vithman in James Russel Lowell.

Neki argentinski pastir je iznašel čevlje za ovce v Patagoniji. Tu so namreč začele bolehati ovce zato, ker so ondotna tla tako izsušena, da so poškođovala ovcam noge. Zdaj so v Buenos Airesu naredili mnogo parov ovčjih čevljev iz kavčuka in zares so zdaj patagoške ovce bolj zdrave.

Zanimalo vas bo, zakaj prav za prav studenček žubori, kakor se izražajo pesniki v svojih pesnitvah. Menda ni pesnika, ki ne bi opeval tega naravnega pojava, ki ni prav nič drugega kakor enostavno eksplodiranje. Med tekom vode nastanejo majhni zračni mehurčki, ki se s prav rahlim pokom razletijo. In ker je teh mehurčkov, čeprav so tako neznamni, na tisoče in milijone, nastane včasih kar močno šumenje.

Na Penangu, britanskem otoku ob vzhodni obali polotoka Malake, imajo domačini kačje svetišče. V njem namreč živi na stotine zelo strupenih velikih gadov. Domačini hodijo v svetišče in jih nosijo po rokah in častijo. Ker so pa kače tako zelo strupene, zažigajo v svetišču dosti kadila in maka, da dim kače tako omami, da niso prav nič več nevarne in ne pikajo.

Spomin Nikola Paganinija, največjega violinista preteklega stoletja, ki je umrl 27. maja 1840. leta v Nici, bodo drugo leto slovesno obhajali v Italiji. Posebno v njegovem rojstnem mestu Genovi bodo ob tej priliki velike prireditve.

Kakor je dognal neki ribogojec severno-ameriškega mesta Seattle po dolgem raziskavanju, je jastog najhitrejša morska riba. Plava tako hitro, da doseže hitrost 40 km na uro in more s to naglico plavati več ur dolgo, ne da bi se utrudil. Izmed sladkovodnih rib pa je najbolj urna ščuka. Vendar se z jastogom ne more meriti, ker doseže le hitrost 16 km na uro.

Kar potrebuje mladina

v šoli in doma,
dobi v

Učiteljski knjigarni
v Ljubljani — podružnici v Mariboru

Posebno priporočamo bogato izbiro lepih mlad. knjig po znižanih cenah. — Izberite knjige po cenah, ki jih imajo šolski upravitelji!

Klišeeje

izdeluje klišarna

JUGOGRAFIKA

Ljubljana, Sv. Petra nasip 23

enobarvne,
večbarvne,
za časopise,

knjige, revije,
razglednice itd.

